

JAARVERSLAG 2020

ANNUAL REPORT 2020

hogeveluwe.nl

stichting het nationale park
de Hoge Veluwe

Inhoud / Contents

4 Voorwoord / Foreword Het Park in crisistijd / The Park in times of crisis 6 Van de directie / From the Management Board 'Crisismanagement, collegialiteit en creativiteit' / 'Crisis management, collegiality and creativity' 12 Overzicht 2020 / Review of 2020 Het jaar in vogelvlucht / The year in brief 22 Interviews / Interviews 74 De cijfers over 2020 / The figures for 2020 Exploitatierkening / Financial statements Balans / Balance sheet Toelichting bij de cijfers / Explanatory remarks Bezoekersaantallen / Visitor numbers	80 Bijlagen / Appendices Managementteam in 2020 / Management team 2020 Raad van Toezicht in 2020 / Supervisory Board 2020 Raad van Advies in 2020 / Advisory Board 2020 Adviescommissie Natuurbeheer in 2020 / Advisory Committee on Nature Management 2020 Adviescommissie Recreatie in 2020 / Advisory Committee on Recreation 2020 Hoge Veluwe Fonds in 2020 / Hoge Veluwe Fund 2020 Ondersteunende bedrijven, partners en fondsen / Partners and funding agencies 86 Colofon / Editor's note

Het Park in crisistijd

Op 23 december 2019 verschijnt op de website van Het Nationale Park De Hoge Veluwe een nieuwsbericht met de titel 'Vooruitblik activiteiten 2020'. Het bericht geeft een enthousiast voorproefje van alle publieksevenementen in het jaar waarin het Jachthuis Sint Hubertus 100 jaar bestaat. Maar niemand vermoedt op dat moment nog dat 2020 helemaal in het teken komt te staan van de coronacrisis. Wereldwijd en in Nederland. Ook in Het Nationale Park De Hoge Veluwe.

Dit jaarverslag 2020 gaat over het Park in crisistijd. Welke impact hadden de coronamaatregelen op medewerkers en vrijwilligers? Wat waren de gevolgen voor de organisatie? Maar ook: welke nieuwe initiatieven zijn er tijdens de coronacrisis ontstaan? Parkmedewerkers, vrijwilligers, bestuurders en toezichthouders vertellen over hoe zij het afgelopen jaar hebben ervaren. Ook de burgemeesters van Ede en Arnhem - tevens lid van de Raad van Advies - komen aan het woord over Het Nationale Park De Hoge Veluwe in crisistijd. Een bewogen periode die nog altijd niet helemaal voorbij is.

The Park in times of crisis

On 23 December 2019, the website of De Hoge Veluwe National Park published an article under the title, Planned activities in 2020. It offered an enticing taster of the various public events taking place in the coming year, which also marked the centenary of Jachthuis Sint Hubertus. At the time, no one suspected that 2020 would be dominated by the corona crisis. The pandemic had a profound effect worldwide, in the Netherlands and in De Hoge Veluwe National Park.

This Annual Report 2020 is about the Park in times of crisis. How did the corona restrictions affect our staff and volunteers? What were the consequences for the organization? What new initiatives emerged during the crisis? On the following pages, the Park's directors, staff and volunteers describe their experiences. We also hear from the mayors of Ede and Arnhem, both of whom are members of our Advisory Board. The consensus is that it has been a difficult period, and one that is not yet entirely over.

Fred de Graaf (l.)

Voorzitter Raad van
Toezicht van Het
Nationale Park De Hoge
Veluwe / **Chairman of
the Supervisory Board
of De Hoge Veluwe
National Park**

**Seger van Voorst
tot Voorst (r.)**

directeur-bestuurder
van Het Nationale Park
De Hoge Veluwe /
**Managing Director
of De Hoge Veluwe
National Park**

‘Crisismanagement, collegialiteit en creativiteit’

2020 belooft een prachtig jaar te worden in Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Een jaar waarin zelfs de internationaal gerenommeerde reisgids Lonely Planet het Park tipt als een must-see in Nederland. 2020 gaat echter de boeken in als coronajaar. Voorzitter van de Raad van Toezicht Fred de Graaf en directeur-bestuurder Seger van Voorst tot Voorst blikken terug op het Park in crisistijd.

Fred de Graaf: “Na de eerste schrikreactie van de lockdown – als je je realiseert dat waarschijnlijk de belangrijkste bron van inkomsten, de kaartverkoop, dramatisch zal dalen – kom je in de crisismodus. We hebben in die periode bijna dagelijks contact gehad met de Financiële Commissie van de Raad van Toezicht en het crisisteam van het Park. De creativiteit om oplossingen te bedenken werd bij iedereen aangesproken. Dat heeft ook veel mooie dingen opgeleverd.”

‘Crisis management, collegiality and creativity’

It promised to be a marvellous year for De Hoge Veluwe National Park. The latest edition of the internationally renowned Lonely Planet travel guide had described the Park as a ‘must see’. However, 2020 will be remembered as the year of the corona crisis. Fred de Graaf, chairman of the Supervisory Board, and Seger van Voorst tot Voorst, Managing Director, look back on the Park in times of crisis.

Fred de Graaf: “After the initial shock of the lockdown when we realized that ticket sales, our main source of income, would plummet, we quickly went into ‘crisis mode’. We had almost daily contact with the Financial Committee and the Park’s crisis management team. Everyone was driven to apply their creativity to finding solutions, and that resulted in some marvellous ideas.”

Liquiditeit

Seger van Voorst tot Voorst: “Een bedrijf leiden als het goed gaat is niet zo ingewikkeld. Als er tegenslagen zijn, dan komt het erop aan: crisismanagement. Onze uitdaging was om dat op een goede manier te doen. Ik vond het daarom, professioneel gezien, een heel interessant jaar, zeker geen leuk jaar. Maar je kunt geen bedrijf in leven houden zonder inkomsten. En al helemaal niet zonder inkomsten én te veel kosten. We hebben meteen alles stopgezet wat stopgezet kon worden: investeringen en onderhoud. Want er is op zo'n moment maar één ding belangrijk: liquiditeit. Er moet gewoon geld op de plank liggen.”

Eerlijk

Voor Van Voorst tot Voorst was 2020 het meest impactvolle jaar als directeur-bestuurder van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. “Toen ik aantrad in 2003 had het Park veel last van de naweeën van de mond-en-klauwzeer-crisis. Die crisis was echter van korte duur in vergelijking met de coronacrisis.” Over de onzekerheid die deze pandemie met zich meebrengt, spreekt hij “vanuit het hart” met zijn medewerkers via een online Teams- vergadering. “Ik heb

“Na de eerste schrikreactie van de lockdown kom je in de crisismodus.”

Liquidity

Seger van Voorst tot Voorst: “Running a business in good times is not particularly complex. When there are setbacks, you must focus on management. Our challenge was to do so effectively. From a professional point of view, it was not a nice year but it was certainly an interesting one. It is virtually impossible to keep a business afloat without income, especially if costs are too high. We immediately cancelled or postponed anything that could be cancelled or postponed: maintenance and planned investments, for example. At a time like this, only one thing matters: liquidity. There has to be money in the kitty.”

Honesty

For Van Voorst tot Voorst, 2020 was certainly the most impactful year he has experienced as Managing Director of De Hoge Veluwe National Park. “When I took up the post in 2003, the Park was still suffering from the aftermath of the recent foot-and-mouth crisis. However, that was of far shorter duration than the corona crisis.” Van Voorst tot Voorst opted to speak ‘from the heart’ with staff about the uncertainty that the pandemic had brought, doing so by means of an online Teams meeting. “I looked everyone in the eye and explained that we planned to take advantage of the government furlough scheme in order to keep as many people as possible on the payroll. In the event, we did not have to rely too heavily on government funding. But I also said that there were no guarantees. No one had a crystal

iedereen in de ogen gekeken en gezegd dat we gebruik gingen maken van de NOW-regeling – minimaal overigens, achteraf gezien – om zoveel mogelijk mensen in dienst te houden. Maar ik zei ook dat dat geen garantie was en niemand in een glazen bol kon kijken. Ik vond dat ik daar meteen eerlijk in moest zijn.”

Oplossingsgericht

De Graaf: “Wat we wel wisten: de enige plek waar je zonder al te veel gezondheidsrisico’s naartoe kon, was de natuur. Onze drijfveer bleef daarom: hoe krijgen we toch publiek in het Park? Als je de toiletten moet sluiten, ben je eigenlijk verloren. Dan komen mensen gewoon niet.” Van Voorst tot Voorst vult aan: “Op zulke momenten ben je ook aangewezen op de goede relaties met de mensen om je heen. De burgemeesters van Arnhem en Ede waren cruciaal; zij zaten ook in de oplossingsgerichte modus en keken voortdurend naar wat er wél kon. Alle lof daarvoor.”

Aantrekkingskracht

Volgens De Graaf moet je de juiste faciliteiten blijven aanbieden aan de bezoekers. Ook in crisistijd. “De aantrekkingskracht van het Park wordt niet alleen bepaald door het aantal bomen op het terrein. Je moet uiteindelijk meer bieden naast natuur en toiletten.” Een foodcontainer op het centrumplein, horeca-afhaalpunten verspreid over het Park, afhaalmaaltijden en picknickpakketten hielden de aantrekkingskracht op peil. Ze zorgden ook voor

ball. At this stage, we just didn’t know what the future would hold. I thought it important to be honest from the outset.”

Problem-solving mode

De Graaf: “One thing we did know was that spending time in the open air presents very few health risks. We therefore wanted to continue attracting visitors. But how? If you have to close down all the public toilets, you’re lost. No one will come.” Van Voorst tot Voorst continues: “At times like this, you are dependent on good relations with others. The mayors of Arnhem and Ede played a crucial role. They too were in ‘problem-solving mode’, always thinking about what would be possible at any given moment. Hats off to them!”

Attractive force

De Graaf believes that the answer lies in offering the right facilities to visitors, even in times of crisis. “The attractive force of the Park is not determined solely by the number of trees. You have to offer more than nature and public toilets.” The introduction of a food container in the central area, as well as take-away outlets elsewhere offering picnics and packed lunches, helped to maintain the Park’s attraction. These facilities also provided additional income. Van Voorst tot Voorst: “In April, we packed and sold hundreds of special Easter brunches. But we did not shout ‘come to the Park!’ from the rooftops. We merely ensured that everything was well organized and that all corona measures were properly observed. Visitors then came of their own accord.”

extra inkomsten. Van Voorst tot Voorst: “Met Pasen zijn bijvoorbeeld honderden paasbrunches verpakt en verkocht. Toch zijn we terughoudend geweest in het roepen: kom naar het Park! We hebben er alleen voor gezorgd dat we het goed voor elkaar hadden en dat coronaprotocollen overal werden nageleefd. Dan komen bezoekers vanzelf wel.”

Motiverend

Ze waarderen de flexibiliteit en bredere inzet van de Parkmedewerkers. Zij verdienen een grote pluim. Koks die snoeiwerkzaamheden uitvoeren. Kantoorpersoneel dat versneld Witte Fietsen klaarmaakt voor transport naar een goed doel in Marokko. De Graaf: “De 3 c’s van het afgelopen jaar zijn crisismanagement, collegialiteit en creativiteit. Het zijn de pijlers waarop we hebben geacteerd.” Van Voorst tot Voorst: “Nu tellen we vooral onze zegeningen. Het was een zwaar jaar en ellendig voor de medewerkers die hun baan zijn kwijtgeraakt. Maar we mogen blij zijn dat we nog doen wat we doen. Er is rust gebleven in de organisatie en uiteindelijk hebben we in 2020 meer bezoekers ontvangen dan we in maart, april hadden verwacht. We hebben het goed gedaan tijdens deze coronacrisis, met steun van de Raad van Toezicht. We hebben ons snel herpakt en onze ambities zijn er niet minder op geworden. Inmiddels wordt er weer geïnvesteerd en dat is enorm motiverend voor iedereen.”

Motivation

Both directors are greatly impressed by the flexibility shown by the Park’s staff and their willingness to help out in other departments. Chefs left the kitchen to trim trees, while office staff pitched in to prepare surplus bikes destined for a charity in Morocco. Compliments go to all concerned. De Graaf: “The three Cs of the past year were crisis management, collegiality and creativity. Those are the pillars that supported all our action.” Van Voorst tot Voorst: “We must count our blessings. It was a difficult year for everyone, especially the staff we were forced to let go. But we must be thankful that we are still doing what we do. The organization remained calm and we were able to welcome more visitors during 2020 than we thought likely in March or April. We have weathered the corona crisis reasonably well with the support of the Supervisory Board. We resumed our activities promptly and we still have the same high level of ambition. Planned investments are now going ahead, which is an enormous source of motivation for everyone.”

“After the initial shock of the lockdown we quickly went into ‘crisis mode’.”

Gecontroleerd branden van de hei als
beheermaatregel / Controlled burning of
heather as a conservation measure

Overzicht 2020 Het jaar in vogelvlucht

Januari

Boswachter Henk Ruseler wandelt halverwege januari over De Pollen en blogt vervolgens dat het open landschap in het Park steeds groener wordt. Twintig jaar geleden werd daar het bos weggekap met als doel een dynamisch stuifzandlandschap. Er is nog steeds genoeg zand, maar nu glibber je er volgens Ruseler ook over een dikke laag algen en uitdijend tankmos (grijskronkelsteeltje). Het zijn de schadelijke gevolgen van stikstof. In de eerste maand van het nieuwe jaar wordt ook een record gemeld: 625.000 betalende bezoekers in 2019 - het jaar waarin het nieuwe Park Paviljoen werd geopend. Toch blijft een goede balans tussen ecologie en economie altijd het uitgangspunt voor het Park. Door bijvoorbeeld wegen af te waarden en bezoekers te concentreren in het centrum, is de rust op bepaalde plekken gewaarborgd. Aan het eind van de maand vindt de wintertelling van vleermuizen plaats. Een klein groepje experts bezoekt de bunkers en een afwateringsbuis van 'Fliegerhorst Deelen'. En de vloerkelders en de zolder van de hondenkennel bij Jachthuis Sint Hubertus. Het resultaat: 91 vleermuizen.

Review of 2020 – The year in brief

January

Having walked across De Pollen in mid-January, forest ranger Henk Ruseler notes in his blog that the open landscape of the Park is becoming ever greener. Twenty years ago, this area was cleared of trees to create a dynamic landscape of drifting sand. There is still plenty of sand but now one must negotiate a thick layer of algae and uncontrolled heath star moss, both thriving due to excess nitrogen compounds. A new record is announced: the Park welcomed 625,000 paying visitors in 2019, the year in which the new Park Pavilion opened. A good balance between ecology and economy remains the Park's basic principle. By downgrading certain routes and concentrating visitors in the central area, for example, the tranquillity of other areas can be assured. The winter bat census takes place at the end of the month. A small group of experts visit known habitats such as the bunkers and drainage pipes of 'Fliegerhorst Deelen', the cellars of Jachthuis Sint Hubertus and the loft of the nearby kennels. They count a total of 91 bats.

February

Peter Bijster opens the month with a lecture on the King's Highways. His research reveals that several roads passing through the Park, such as 'Koningsweg' (the N311), were

Februari

Peter Bijster geeft begin van de maand een lezing over de 'Snelwegen voor de Koning'. Bijster heeft onderzocht dat er meerdere koningswegen door het Park lopen, niet alleen de huidige Koningsweg: de provinciale weg N311. Koningswegen zijn lange rechte wegen over de Veluwe. Ze zijn aangelegd tussen 1675 en 1702 voor de gepassioneerde jager (Koning-)Stadhouder Willem III. Via de koningswegen konden Willem III en zijn gezelschap zich snel te paard verplaatsen tussen de jachthuizen en de pleisterplaatsen. In februari wordt ook een aantal activiteiten van het populaire, jaarlijkse evenement Sagen & Legendes afgelast. Niet vanwege de naderende pandemie, maar vanwege het slechte weer. Directeur-bestuurder Seger van Voorst tot Voorst bezoekt collega's in Engeland om te praten over Wildlife Estates, de naderende Brexit en de samenwerking ná de Brexit. Hij neemt ook deel aan een excursie naar Woodhall Estate.

Maart

Gerda Verburg – werkzaam bij de Verenigde Naties als coördinator van de SUN Movement en voormalig minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) - treedt toe als lid van de Raad van Toezicht. Verburg volgt Annemiek Fentener van Vlissingen op; zij vertrekt vanwege de maximale zittingstermijn per 31 december. Boswachter Ruseler ziet in maart een paartje witte kwikstaarten over het gazon naast het Dienstgebouw rennen. "Het zijn –

created between 1675 and 1702 by the passionate huntsman King Willem III. These long, straight roads enabled Willem and his entourage to move swiftly between the various hunting lodges of the Veluwe region. Later in the month, several activities planned as part of the popular annual Sagen & Legendes event are cancelled – not due to the pandemic but because of bad weather. Managing Director Seger van Voorst tot Voorst visits counterparts in England to discuss Wildlife Estates and ongoing cooperation after the impending 'Brexit'. He takes part in an excursion to Woodhall Estate.

March

Gerda Verburg – former Minister of Agriculture, Nature and Food Quality (LNV) and current coordinator of the United Nations' SUN Movement, joins the Supervisory Board. She succeeds Annemiek Fentener van Vlissingen who completed the maximum term of office at the end of 2019. Forest Ranger Henk Ruseler spots a pair of white wagtails flitting over the lawn alongside the central services building. "Like the song of the skylark and the lark, this bodes well for a good spring," he writes. But things are soon very different. Covid-19 has now reached the Netherlands, leading to far-reaching changes and restrictions. Although the Park remains open, visitor access is limited. Facilities such as the main restaurant and shop – important sources of income – close in mid-March, as does Museonder. All events and activities are cancelled or postponed until 2021.

net als de zang van boom- en veldleeuweriken – mooie voorjaarsbeloften”, schrijft hij. Toch wordt alles anders. COVID-19 heeft ook Nederland bereikt en geleid tot ingrijpende veranderingen en maatregelen. Het Park is in maart weliswaar nog open, maar beperkt toegankelijk voor bezoekers. Faciliteiten zoals het Parkrestaurant en de Parkwinkel – een belangrijke bron van inkomsten voor het Park – gaan halverwege de maand dicht. Net als het Museonder. Evenementen en activiteiten zijn afgelast of worden verplaatst naar 2021.

April

“We leven momenteel in erg onzekere tijden”, laat directeur-bestuurder Van Voorst tot Voorst begin van de maand weten in zijn online bericht aan iedereen. “Onze medewerkers reageren kalm op de coronacrisis en dragen allemaal hun steentje bij om het Park draaiend te houden. Daarvoor verdienen ze een groot compliment.” Van Voorst tot Voorst prijst ook de bezoekers: “Zij tonen begrip voor de maatregelen en houden zich aan de veiligheidsrichtlijnen.” April wordt een maand van volhouden, met aangepaste openingstijden van 9:00 uur tot 17:00 uur. Om bezoekers ook op afstand te laten genieten van het Park, wordt gestart met een serie livestreams en korte films met als thema ‘Thuis bij De Hoge Veluwe’. Er is ook goed (natuur)nieuws. Om de effecten van verzuring op heidevelden en zandgronden tegen te gaan is in het Park een ‘klimaatbestendig’ bos geplant, mede dankzij een bijdrage van Koninklijke Van Wijhe Verf.

April

“We are living in very uncertain times,” Managing Director Seger van Voorst tot Voorst tells staff at an online meeting. “Our employees are responding calmly to the corona crisis and all are doing their bit to keep the Park up and running. They deserve nothing but praise.” Van Voorst tot Voorst also lauds the visitors, who “show understanding for the measures and are observing the safety guidelines.” April becomes a month of ‘keep calm and carry on’, with new opening hours of 09:00 until 17:00. To allow the public to enjoy the Park even at a distance, a series of livestreams and short videos with the theme ‘At home in De Hoge Veluwe’ is launched. There is some good news on the ecology front. To counter the effects of acidification in the heathland and sanded areas, a new ‘climate-proof’ woodland area is created close to the Schaarsbergen entrance. Sponsored by Koninklijke Van Wijhe Verf, it contains ten species, all of which flower at different times of the year and are better able to withstand hot, dry conditions.

May

The Park is adapting well to the new circumstances. Theehuis De Kemperberg opens near the Schaarsbergen entrance, one of three new outlets where visitors are able to obtain takeaway food and drink from 1 May. In normal times, this former coach house of Villa De Kemperberg is the meeting place of the Volunteers’ Association. The two other outlets are the Park Shop and the ‘Theekoepel’ at Jachthuis

Een bos met 10 boomsoorten, die bloeien op verschillende momenten en beter bestand zijn tegen warmte en droogte, vlakbij Ingang Schaarsbergen.

Mei

Het Park past zich goed aan de nieuwe omstandigheden aan. Vlakbij Ingang Schaarsbergen ligt namelijk ook één van de drie nieuwe plekken waar bezoekers vanaf 1 mei iets te eten en te drinken kunnen afhalen: Theehuis De Kemperberg. Het voormalige koetshuis van Villa De Kemperberg dient eigenlijk o.a. als verenigingsgebouw voor leden van de Vereniging van Vrijwilligers. Maar nood breekt wet. De twee andere uitgifteplekken zijn de Parkwinkel en de Theekoepel bij Jachthuis Sint Hubertus. Het Park Paviljoen verkoopt picknickpakketten en andere to go producten. In het uitgestrekte 5.400 hectare tellende natuurgebied houden bezoekers zich ook deze maand uitstekend aan de 1,5 metermaatregel. Vanaf de 15e gelden zelfs weer standaardopeningstijden van 8:00 uur tot 21:00 uur. Het Park-motto voor wandelaars en fietsers blijft: ruimte, veiligheid en genieten. Op fietspaden geldt eenrichtingsverkeer, op autowegen mag niet worden gefietst.

Juni

Juni begint met versoepelingen van de coronamaatregelen. Het Parkrestaurant en het Museonder gaan na maanden sluiting weer open. De Witte Fietsen zijn beschikbaar. En

Sint Hubertus. The Park Pavilion will sell picnic packs and other 'to go' products. In the extensive 5,400-hectare nature area, visitors have little difficulty in observing the social distancing requirements. On 15 May, the Park reverts to its standard opening hours of 08:00 until 21:00. The motto for walkers and cyclists remains unaltered: space, safety, enjoy. All cycle paths become one-way; cyclists are banned from roads used by motorized vehicles.

June

June begins with a minor relaxation of the corona restrictions. After several months, the Park Restaurant and Museonder are permitted to reopen. Loan bikes ('Witte Fietsen') are again available. Guests can book function rooms in the Park Pavilion. Opening hours are extended to 22:00. Behind the scenes (i.e. in the central services building), meetings have focused almost exclusively on the corona crisis. Some 35 staff are now working from home, with support from the ICT department. An application for financial support under the government's furlough scheme has been submitted. No new staff are being recruited and investment projects are placed 'on hold'. The corona restrictions have had a massive impact on visitor numbers and revenues. (Ticket sales account for some 85% of the Park's income). Because the Park does not receive any state funding, everyone – visitors and business partners alike – are urged to donate.

zakelijke én particuliere bezoekers kunnen in het Park Paviljoen weer zalen huren. Ook de openingstijd wordt verruimd tot 22:00 uur. Achter de schermen (lees: in het Dienstgebouw) staan de vergaderingen ondertussen al maanden in het teken van de coronacrisis. Zo'n 35 medewerkers werken vanuit huis, ondersteund door de ICT-afdeling. Overheidssteun via de NOW-regeling is aangevraagd, werving van nieuwe medewerkers tijdelijk stopgezet en investeringsprojecten staan on hold. De ingrijpende coronamaatregelen hebben een grote impact op de bezoekersaantallen en de bijbehorende inkomsten (85% van de inkomsten van het Park). Het Park is subsidieonafhankelijk, daarom wordt iedereen – bezoekers én relaties – opgeroepen om Het Nationale Park De Hoge Veluwe financieel te steunen.

Juli

Op de eerste dag van deze maand gaat eindelijk het iconische Jachthuis Sint Hubertus weer open voor publieke rondleidingen. Het markante gebouw – ontworpen door architect Hendrik Petrus Berlage als buitenverblijf voor het echtpaar Kröller-Müller – is gebouwd tussen 1914 en 1920 en bestaat 100 jaar. De Gelderse commissaris van de Koning John Berends – lid van de Raad van Advies – opent in het centrum van het Park de hypermoderne en kleurrijke GEM-tower (Green Energy Mill). De toren is bedacht en gerealiseerd door de Technische Universiteit Eindhoven en staat normaal op festivals. Maar omdat die niet doorgaan,

July

On 1 July, the iconic Jachthuis Sint Hubertus finally reopens for guided public tours. The construction of this imposing edifice, designed by architect Hendrik Petrus Berlage as the country seat of the Kröller-Müllers, began in 1914 and was completed in 1920. This is its centenary year. Mr John Berends, King's Commissioner for the Province of Gelderland and member of the Advisory Board, opens the hypermodern and colourful GEM Tower (Green Energy Mill) in the central area. The tower, devised and constructed by Eindhoven University of Technology, can usually be found at various festivals. Because those events have been cancelled, GEM will be here until early August, supplying the food container, the electric bikes and the local products market with energy from its solar panels and wind turbine. A special 'tower walk' takes visitors from the GEM Tower to Jachthuis Sint Hubertus and back. QR codes are posted along the route allowing visitors to learn more about sustainability in the Park. July also sees a number of small-scale activities. The campsite reopens.

August

A heatwave can quickly transform the sanded area of the Park into a Dutch desert. On one of the hottest days of the month, the dancers of Introdans brave the heat to record scenes for We Arnhem, Chapter III, an homage to the city of Arnhem. De Hoge Veluwe National Park applies active nature management techniques to maintain and increase

Dinerzaal Park Paviljoen /
Dining room Park Paviljoen

voorziet GEM tot en met begin augustus de foodtruck, de elektrische fietsen en de Streekmarkt van duurzame energie – dankzij zonnepanelen en een windturbine. Een speciale Toren-wandeling brengt bezoekers van de GEM-tower naar Jachthuis Sint Hubertus en terug. Onderweg komen wandelaars met behulp van QR-codes meer te weten over duurzaamheid in het Park. Er worden in juli ook steeds meer kleinschalige activiteiten georganiseerd. De camping is open voor kampeerders.

Augustus

Een landelijke hittegolf kan de stuifzanden in het Park doen veranderen in een Veluwe woestijn. Op één van die warme dagen zwieren dansers van Introdans door het gebied voor de opnamen van We Arnhem, chapter III, een eerbetoen aan Arnhem. Het Nationale Park De Hoge Veluwe past actief natuurbeheer toe met als doel de variatie aan flora en fauna te versterken en te vergroten. Ook de houtoogst hoort daarbij. Dit jaar gebeurt dat in het middendeel van het Park. In totaal wordt 2.000 kuub hout verkocht. Tegen het einde van de maand wordt gestart met het beheer van de open terreinen. In 2020 ligt de focus op opslag verwijderen, voornamelijk in het Otterlose Zand. Om kosten te besparen – dalende inkomsten door de coronacrisis spelen het Park nog altijd parten – gebeurt dat dit jaar met vrijwilligers. Tijdens een persconferentie benadrukken premier Mark Rutte en minister Hugo de Jonge dat iedereen zich beter aan de maatregelen moet houden. Voor de horeca geldt

the diversity of its flora and fauna. One such technique is the wood harvest, which this year takes place in the central area of the Park. A total of 2,000 cubic metres of wood are gathered and sold. Towards the end of the month, work on the open areas begins. The focus for 2020 is on removing unused stockpiles of material, primarily in the Otterlose Zand area. To reduce costs in these times of reduced income, this project relies heavily on volunteers. During a televised press conference, Prime Minister Mark Rutte and Health Minister Hugo de Jonge call for strict observance of the corona measures. In the case of hospitality outlets, this means that prior reservation is required and that guests must confirm that they are symptom-free. These requirements are, of course, strictly observed by the Park Restaurant.

September

A helicopter spreads stone meal (also known as rock dust) across 100 hectares of heathland, sanded areas and scrub as part of an ongoing project to remineralize the soil, counter acidification and increase biodiversity. When flying conditions are good, between ten and fifteen tons of stone meal per hectare can be applied. September is also rutting season, when the male red deer (stags) emit a characteristic trumpeting call to impress the females (does). On the first Sunday of the month, fifteen nature-lovers assemble in the Park to imitate the stags' call. The audience, at an appropriate distance, hear 16-year-old Sem Rijnhout from Apeldoorn make the most convincing call, thus winning the

bijvoorbeeld dat reserveren verplicht is en horecabezoekers bij aankomst verklaren dat ze geen gezondheidsklachten hebben. De maatregelen worden uiteraard ook nageleefd in het Parkrestaurant.

September

Met een helikopter wordt deze maand steenmeel uitgestrooid over in totaal 100 hectare heide, stuifzand en heischrale graslanden. Het is onderdeel van het steenmeelproject om bodemverzuring tegen te gaan en de biodiversiteit te vergroten. Bij goed vliegweer wordt zorgvuldig 10 tot 15 ton steenmeel per hectare aangebracht. September betekent ook bronsttijd. Bij de edelherten strijden de mannetjes dan burlend om de vrouwtjes. De eerste zondag van de maand verzamelen 15 natuurliefhebbers zich om dit karakteristieke geluid na te bootsen. Het publiek, op gepaste onderlinge afstand, hoort de 16-jarige Sem Rijnhout uit Apeldoorn de allerbeste bronstroep nadoen. Sem wint het 7e Nederlands Kampioenschap Burlen. Een titel die hij als 9-jarige ook al eens veroverd tijdens het allereerste NK.

Oktober

Coronanieuws van deze maand: in verband met aangescherpte maatregelen moeten alle bezoekers van 13 jaar en ouder een gezondheidscheck invullen. Via ikbezoek.nl/de-hoge-veluwe of een QR-code bij de ingang van het Park. Tijdens een corona-proof online evenement wordt het Park Paviljoen door de Branchevereniging

7th Dutch Rutting Call Championships. He recovers the title he won in the very first competition, aged 9.

October

Corona news of the month: further to new, stricter measures, all visitors aged 13 and over must now complete a health-check questionnaire, either online (ikbezoek.nl/de-hoge-veluwe) or by scanning a QR code at the Park's entrance. At a corona-proof online event, the Dutch Association of Architectural Practices (BNA) announces the Park Pavilion as winner of its Best Building award in the category 'Identity and Iconic Value'. This is a very prestigious accolade for the Pavilion's architects, De Zwarte Hond & Monadnock. As the jury report notes, "The Park Pavilion is an imposing landmark in the middle of the forest, forming an ideal starting point for a day out in De Hoge Veluwe National Park. It offers visitors a hospitable welcome and adds an extra layer of experience to the Park. A powerful building, beautiful, timeless and sustainable."

November

De Hoge Veluwe National Park is still open but nature-lovers who prefer to stay at home can now experience the Park online. They can spot wildlife via Snapshot Hoge Veluwe or watch the livestream ('animal cam'). Virtual tours of Jachthuis Sint Hubertus also prove popular. Stichting Hoge Veluwe Fonds is accredited by the Netherlands Fundraising Regulator (CBF), becoming one of over six hundred

Nederlandse Architectenbureaus (BNA) uitgeroepen tot winnaar in de categorie Identiteit & Icoonwaarde. Een prachtige architectuurprijs voor architectenbureau De Zwarte Hond en Monadnock. "Het Park Paviljoen is een markant oriëntatiepunt midden in het bos en vormt de uitvalsbasis voor een dagje Hoge Veluwe. Het biedt bezoekers een gastvrij onthaal en voegt een belevenis toe aan het Park. Een krachtig object. Mooi, tijdloos en duurzaam", aldus de jury.

November

Het Nationale Park De Hoge Veluwe is nog altijd open. Maar natuurliefhebbers die liever thuisblijven, kunnen het Park ook online beleven. Bijvoorbeeld wilde dieren spotten via Snapshot Hoge Veluwe. Of de livestream (wildcamera) bekijken. Ook de virtuele rondleidingen door Jachthuis Sint Hubertus worden goed bezocht. Stichting Hoge Veluwe Fonds – verantwoordelijk voor de werving van fondsen voor het Park – krijgt het Keurmerk CBF. Hiermee wordt het Hoge Veluwe Fonds één van de ruim 600 Erkende Goede Doelen in Nederland. Dat betekent dat ze voldoen aan strenge kwaliteitseisen en zich extern en onafhankelijk laten controleren. Als onderdeel van het Actieplan Heidezegge wordt in november ook de zeldzame plantensoort heidezegge uitgeplant in Het Nationale Park De Hoge Veluwe. De planten – opgekweekt uit zaden die zijn verzameld in het Park – moeten de populatie in stand houden en uitbreiden. Heidezegge is een soort van droge heide en heischrale graslanden.

'Recognized Charities' in our country. To achieve this status, be recognized by the CBF, an organization must meet strict quality requirements and undergo an independent audit. Also in November, areas of the Park are planted with the vulnerable species 'rare spring sedge' in order to maintain and increase the population. The plants have been grown from seeds collected elsewhere in the Park. It thrives in chalky soils in short grassland or scrub.

December

The Park Restaurant launches a service allowing customers to order game and other products from the Park with which to create their own menu at home. An outdoor photo exhibition is held to mark the centenary of Jachthuis Sint Hubertus. Twelve large banners along the Berlage Walk offer a historic overview of the house's first one hundred years. There are photos taken during the construction, while the Krölller-Müllers were in residence, and of the restoration project. To reveal the full grandeur of this Gesamtkunstwerk – with both the exterior and interior designed by Berlage – the lights of the Jachthuis are to be kept on until late in the evening on five consecutive days. The resultant view is unique, since the lights are usually extinguished at 17:30. Forest ranger Henk Ruseler begins his 40th winter at De Hoge Veluwe National Park and ponders the new year: "Is there really a beginning and an end? At precisely midnight on 31 December, I saw a deer on Bramsveld feasting on heather. On my own lawn, a badger may well be digging up

December

Het Parkrestaurant start deze maand een traiteurservice: klanten kunnen een wildmenu uit het Park samenstellen voor thuis. En ter gelegenheid van het jubileum van Jachthuis Sint Hubertus vindt een buiten-fototentoonstelling plaats. Twaalf foto's langs de Berlagewandeling geven een historisch beeld van 100 jaar Jachthuis. Er zijn foto's van de aanleg, de bewoning door het echtpaar Kröller-Müller en de restauratie. Om de grandeur te tonen van dit Gesamtkunstwerk – waarbij het interieur én het exterieur werden ontworpen door Berlage – branden tijdens 5 avondschemeringen de lampen in het Jachthuis. De aanblik is uniek voor bezoekers. Om 17:30 uur gaan alle lichten weer uit. Boswachter Henk Ruseler beleeft zijn 40ste winter op De Hoge Veluwe en mijmert over het nieuwe jaar: "Is er wel een begin en een eind? Een hert op het Braamsveld kauwt 31 december om 00.00 uur gewoon een takje heide naar binnen. En op mijn gazon krabt de das wellicht de laatste engerling naar boven. Omzien, dat doen ze niet zonder grond." Nederland sluit december af in lockdown. 2020 is ook voor Het Nationale Park De Hoge Veluwe een jaar in crisistijd.

its very last grub of the year. Their lives continue as usual." The Netherlands closed the year with everyone still in lockdown. For De Hoge Veluwe National Park too, 2020 was a year in times of crisis.

Gerard van Voorst (l.)

Controller van Het Nationale Park De Hoge Veluwe / Controller of De Hoge Veluwe National Park

Henk Beukhof (r.)

Adjunct-directeur en hoofd Stafdiensten van Het Nationale Park De Hoge Veluwe / Assistant Director and Head of Staff of De Hoge Veluwe National Park

‘We hadden gezaaid en zouden gaan oogsten’

Adjunct-directeur Henk Beukhof en controller Gerard van Voorst buigen zich in 2020 wekenlang over de begroting en exploitatie van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. In crisistijd zijn ze de financiële waakhonden van de organisatie. “Onze eerste focus was de veiligheid en gezondheid van medewerkers, vrijwilligers en bezoekers. Pas daarna: geld.”

Henk Beukhof: “In januari 2020 ontvingen we een recreatie-expert van de Rabobank om ons bij te praten over trends in toerisme. En dan met name over: hoe zorg je dat het aangenaam blijft bij grote drukte. Twee maanden later – vlak voor het seizoen dat altijd rond Pasen begint – moesten we nadenken over hoe we de organisatie overeind konden houden. Van tijdsloten om de verwachte drukte te reguleren naar tijdsloten om besmettingen te voorkomen.”

Werkplan

Gerard van Voorst: “We hadden net gezaaid met het nieuwe

‘We had sown and we wanted to reap’

In 2020, assistant director Henk Beukhof and controller Gerard van Voorst spent many weeks poring over the budget and operating account of De Hoge Veluwe National Park. They are the financial watchdogs of the organization, particularly in times of crisis. “Our first concern was always the health and safety of staff, volunteers and visitors. Only then came money.”

Henk Beukhof: “In January 2020, we met with an expert from Rabobank to learn about the latest trends in the tourism sector, and in particular how to ensure that a location such as ours remains pleasant to visit even when it is extremely busy. Two months later, just before the start of the season that takes off around Easter, we had to think about how we were to keep the organization afloat. We went from timeslots to manage crowds to timeslots to prevent infections.”

Working plan

Gerard van Voorst: “We had just sown the seeds of progress in the form of the new Park Pavilion and were getting ready to reap the rewards. Suddenly, the focus shifted to

Park Paviljoen en zouden gaan oogsten. Nu was onze focus: liquiditeit op peil houden en waar mogelijk bezuinigen. We hebben het werkplan erbij gepakt om te kijken welke kosten er voor de komende tijd gepland stonden. Investerings, zoals de herbouw van boerderij De Zwarte Berg (die in 2018 is afgebrand), zijn bijvoorbeeld een jaar uitgesteld. Net als alles wat niet noodzakelijk was uit het meerjarenonderhoudsplan.”

Noodscenario's

“Gelukkig lag het Park er piekfijn bij”, stelt Beukhof. Maar gelet op de investering in het Park Paviljoen komt de coronacrisis toch op een ongelukkig moment. Al snel liggen er verschillende financiële noodscenario's op tafel. “Van de begroting bij normale bedrijfsvoering tot berekeningen met elke keer 100.000 bezoekers minder. Toen de ernst van de crisis duidelijk werd, hebben we de keuze gemaakt om te koersen op een scenario van 400.000 bezoekers. Iedereen was coöperatief en solidair binnen de organisatie, iedereen werd meer kostenbewust. Het is me opgevallen dat we toch kosten hebben kunnen besparen. Want als de noodzaak hoog is, wordt de acceptatie ook vanzelfsprekend.”

Meevaller

Volgens Beukhof is het Park altijd al flexibel en gewend te werken volgens seizoenspatronen. “We schalen bijvoorbeeld af als we zien dat het de komende weken slecht weer is. Veren als organisatie mee met de te verwachten

keeping liquidity at survival level and cutting costs wherever possible. We went back to the annual working plan to determine what costs had been budgeted for the coming period. Investments such as the restoration of the De Zwarte Berg farmhouse (destroyed by fire in 2018) were deferred by a year. Anything in the long-term maintenance plan that was not absolutely urgent was also postponed.”

Emergency scenarios

“Fortunately, the Park was generally in tip-top condition,” Beukhof explains. However, given the recent investment in the Park Pavilion, the corona crisis came at a very inopportune moment. Several emergency scenarios were produced very quickly. “The first assumed there would be 100,000 fewer visitors than usual, the second 200,000 fewer, and so forth. Once the severity of the situation became clear, we decided to apply the scenario in which there would be 400,000 fewer visitors than originally foreseen. Everyone within the organization showed solidarity and lent their full cooperation. They all became more cost-conscious. We have indeed been able to reduce costs. When the need is great, acceptance is virtually automatic.”

Better than expected

As Beukhof notes, the Park has always been flexible and used to working according to seasonal patterns. “We scale back if we know that the weather will be bad, for example. The organization keeps pace with the anticipated attendance

bedrijfsdrukke. Op het gebied van inkomsten, maar ook op het gebied van kosten. Denk maar aan het drukken van toegangskaartjes: het scheelt nogal of dat er 600.000 of 400.000 zijn." Uiteindelijk ontvangt Het Nationale Park De Hoge Veluwe in 2020 bijna 500.000 bezoekers. Een meevaller ten opzichte van het gekozen scenario.

Positief

Ook het exploitatieresultaat is aan het einde van het jaar positief. "Dankzij alle genomen maatregelen, zoals het uitstellen van onderhoud en investeringen", benadrukt Van Voorst. Beukhof: "En dankzij creatieve oplossingen zoals de foodcontainer, Theehuis De Kemperberg en het laten afhalen van maaltijden. We hebben laten zien dat wij ook met een gesloten Kröller-Müller Museum veel publiek trekken." Van Voorst: "In de zomerperiode was alles open en hebben we supergoed gedraaid. Beter dan verwacht zelfs. Dat weet ik omdat ik sinds het begin van de crisis extra rapportages maak om per bedrijfs onderdeel de dagomzet te monitoren. Zo zie je bijvoorbeeld precies of zo'n foodcontainer rendabel is. Maar je kunt daardoor ook beter je inkoop afstemmen en de inzet van personeel. Die rapportages zal ik blijven maken, ook na de crisis."

figures, not only in terms of income but also costs. Take printing the admission tickets: there is a significant price difference between a run of 600,000 and one of 400,000." In the event, De Hoge Veluwe National Park welcomed almost 500,000 visitors in 2020, significantly more than the selected scenario assumed.

Positive results

Despite everything, operating result for the year as a whole was positive. "That is largely due to the measures we took, such as postponing maintenance and investments," Van Voorst stresses. Beukhof: "And the creative solutions such as the picnic packs and takeaway outlets. We showed that we can still attract a large number of visitors even when the Kröller-Müller Museum is closed." Van Voorst: "During the summer, everything was open and business was extremely good. Better than expected, in fact. I know, because since the start of the crisis I have been producing extra reports to monitor the daily turnover of each business unit. That's how to tell if, say, the food container is financially viable. It also helps in planning purchasing requirements and staffing levels. I shall continue producing these reports, even after the crisis."

‘Een jaar van improviseren’

Van dennenscheerders tot natuurgidsen, van winkelbeheerders tot rondleiders door Jachthuis Sint Hubertus. De Vereniging van Vrijwilligers van De Hoge Veluwe telt zo’n 400 actieve leden, verdeeld over ruim 10 werkgroepen. Wat veranderde er voor deze Parkvrijwilligers tijdens de coronacrisis? Voorzitter Cees Krijger en vicevoorzitter Leida van den Brink over een jaar van improviseren.

Leida van den Brink: “Bij het begin van de crisis hebben we meteen een pauze ingelast en alle activiteiten tijdelijk gestaakt. We wilden namelijk wachten op het besluit van de Parkdirectie. Vrijwilligers die met bezoekers werken – zoals de gidsen en de winkelmedewerkers – hadden daar wel begrip voor. Maar de buitenmensen, die wilden graag doorwerken. ‘We zitten in het veld en hebben nergens last van’, zeiden ze.”

Draaiboek

Cees Krijger: “Veel vrijwilligers vroegen zich af waarom we eigenlijk geen eigen draaiboek hadden voor zo’n

‘A year of improvisation’

From tree-trimmers to nature guides, and from shop assistants to tour guides at Jachthuis Sint Hubertus: the Association of Volunteers of De Hoge Veluwe has some four hundred active members, organized into over ten working groups. How did the corona crisis affect them? Association chairman Cees Krijger and vice-chairman Leida van den Brink look back on ‘a year of improvisation’.

Leida van den Brink: “At the start of the crisis, we immediately suspended all activities to await further instructions from the Park management. Volunteers who have direct contact with the public, such as the guides and shop staff, understood the decision. Those who work outdoors, on the other hand, wanted to carry on regardless. ‘We’re out in the field and at no possible risk,’ they said.

Contingency plan

Cees Krijger: “Many volunteers asked why we had no contingency plan for a situation like this. While the Association is indeed a legal entity in its own right, the

Cees Krijger (l.)

Voorzitter Vereniging
Vrijwilligers van Het Nationale
Park De Hoge Veluwe /
Association chairman
Association of Volunteers of
De Hoge Veluwe

Leida van den Brink (r.)

Vicevoorzitter Vereniging
Vrijwilligers van Het Nationale
Park De Hoge Veluwe /
Vice-chairman Association of
Volunteers of De Hoge Veluwe

pandemie. Maar... de vereniging is weliswaar een aparte rechtspersoon, het Park blijft verantwoordelijk voor de arbeidsomstandigheden. We hebben toen, na een goed gesprek met de Parkdirectie en de gemeente Ede, besloten om ons te voegen bij het protocol vanuit het Park: de richtlijnen voor Parkmedewerkers zouden ook gelden voor alle vrijwilligers in het Park. Het uitgangsprincipe daarbij was: wat kan wel." Van den Brink: "Daarbij hielden we ook rekening met de kwetsbaarheid van vrijwilligers, de kwetsbaarheid van hun partner. Bij elke verruiming van wat mocht, konden mensen zelf beslissen: 'Ik kom toch niet'. Want je komt alleen als je daar zelf toe in staat bent en als je wilt en kunt."

"De identificatie met het Park is bij alle vrijwilligers erg groot."

Niet verplichten

Krijger: "Dat je niemand kunt verplichten heeft natuurlijk ook een nadeel. Het vrijwilligerswerk van die 400 leden is namelijk van zeer toegevoegde waarde voor de bedrijfsvoering van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Als in theorie de helft van de vrijwilligers zegt 'ik kom niet', dan is er een probleem. Want zo'n Parkwinkel – om

Park remains responsible for health, safety and working conditions. Following constructive talks with the Park's management and the Municipality of Ede, we decided to adopt the same protocols as the Park itself. All rules and guidelines which applied to paid staff would also apply to the volunteers. The basic principle was, 'if it's safe, it is allowed.'" Van den Brink: "We also took the vulnerability of volunteers, their partners and families, into account. Every time the restrictions were relaxed and more activities permitted, people were able to decide for themselves whether to take part or not. Volunteers were encouraged to work only if they were fully willing and able to do so."

No obligation

Krijger: "Of course, removing all obligations also has a downside. The work of our four hundred members brings significant added value to the business operations of De Hoge Veluwe National Park. If half of those volunteers say, 'sorry, I won't be coming today', we have a problem. The Park Shop, to give just one example, has to open." Van den Brink: "In practice, we experienced this situation with the tree-trimmers. Following one of the prime minister's televised press conferences, volunteers were reticent to help with the planned maintenance of the Otterlose Zand area. We had to tell the Park's management that the tree-trimmers would only come in to work if they felt willing and able to do so. It was their choice. In the event, a small group of volunteers came to help clear pine debris from the open areas."

maar een voorbeeld te noemen – moet wel open.” Van den Brink: “In de praktijk speelde dat bijvoorbeeld bij de dennenscheerders. Daar bleek – na een persconferentie van de premier – dat vrijwilligers niet wilden komen voor gepland onderhoud van het Otterlose Zand. Wij hebben toen tegen het managementteam van het Park gezegd: de dennenscheerders komen alleen als ze zelf willen en kunnen. Uiteindelijk heeft een groepje vrijwilligers toch besloten om dennen te verwijderen uit het open terrein.”

Identificatie

“De identificatie met het Park is bij alle vrijwilligers erg groot”, stelt Krijger. “Als iemand niet komt, dan is dat om een goede reden. Uit angst voor het virus. Of vanwege de oproep van de overheid om zo min mogelijk te reizen.” Volgens Van den Brink hebben veel buitenwerkgroepen nergens last van gehad. “De faunawerkgroep bijvoorbeeld, die als taak heeft dieren te inventariseren, die hebben gewoon doorgewerkt volgens de richtlijnen van het RIVM. Ook de florawerkgroep en de mensen van moestuin De Pampel.” Krijger: “Onderhoud van het Park is een wettelijke verplichting. Net als het veldwerk, dieren tellen bijvoorbeeld. Dat is noodzakelijk en dan gelden de regels van ‘werk’. Maar gidsen en andere vrijwilligers die met publiek omgaan, die hadden veel meer last van de beperkende maatregelen. Want dan waren de regels ineens heel strikt: je mag maar met vijf mensen op stap, inclusief gids.”

Identification

“All volunteers identify very strongly with the Park,” Krijger states. “If someone decides not to come in, we must assume that they have a very good reason. Fear of infection, perhaps, or because the government has urged people not to travel unless absolutely necessary.” Van den Brink notes that many of the outdoor working groups were largely unaffected. “The fauna working group, which monitors the populations of the various animal species, could continue their work while observing the guidelines issued by health authorities. The same applies to the flora working group and the people who tend the De Pampel herb and vegetable garden.” Krijger: “Maintenance of the Park is a statutory

“All volunteers identify very strongly with the Park.”

obligation, as is fieldwork such as the animal census. Such activities are essential and therefore fall under the rules of ‘work’. However, the restrictions had far greater impact for our guides and other volunteers who interact with the public. The rules were suddenly very strict: no more than five people in a group, including the guide.”

Gepaste afstand

Van den Brink: "Rondleidingen door Jachthuis Sint Hubertus werden eerst stilgelegd. Ook in verband met de veiligheid van vrijwilligers – de gidsen hebben toen in de tuin meegewerkt. Maar er was ook een periode dat we overal op anderhalve meter stippen hebben gezet in de vertrekken, zodat steeds maximaal 7 bezoekers op gepaste afstand een rondleiding kregen door het Jachthuis. Totdat ineens de mondkapjes verplicht werden: toen zijn we weer gestopt met de rondleidingen... het was vooral een jaar van improviseren."

Zelfsturende teams

Uit heel Nederland komen ze, de vrijwilligers van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Hun gemeenschappelijke kenmerken, naast de liefde voor het Park? Inzet, loyaliteit en de bereidheid om elkaar te helpen. "Elke werkgroep is een zelfsturend team met een coördinator", stelt Cees Krijger. "En lid van bijvoorbeeld de werkgroep Natuurgidsen word je niet zomaar. Er wordt veel van vrijwilligers geëist. Je volgt vaak eerst een pittige opleiding. Daarna ga je op proef om te kijken of je in de groep past. En elk jaar moet je minstens 20 keer iets doen."

Meer informatie over de Vereniging van Vrijwilligers van De Hoge Veluwe? Kijk op vrijwilligershogeveluwe.nl.

Social distancing

Van den Brink: "At first, we discontinued offering guided tours of Jachthuis Sint Hubertus, largely for reasons of safety. The guides worked in the garden instead. But there was also a period in which we marked out all the rooms with tape at 1.5-metre intervals. It was then possible to show small groups of up to seven visitors around the house with appropriate social distancing. This continued until facemasks became mandatory. We then had to discontinue the tours again. Yes, it was certainly a year of improvisation."

Teahouse

Cooperation between the Park and the Association of Volunteers has remained friendly and constructive, Krijger notes. The agreement regarding the use of De Kemperberg, the Association's meeting centre, is a good example. "Given the social distancing requirements, it would not have been responsible for us to continue meeting here. The Park asked us whether they could 'borrow' the building as a temporary outlet for packed lunches and visitor refreshments. I could fully understand their problem: the Park Restaurant was closed and revenue from the catering operations had virtually dried up. We said yes and De Kemperberg is now Theehuis De Kemperberg. Our meetings will be held in the central services building until further notice."

Theehuis

De samenwerking tussen het Park en de Vereniging van Vrijwilligers is volgens Krijger altijd goed en vriendschappelijk gebleven. Neem De Kemperberg, het verenigingsgebouw van de vrijwilligers. “Daar was het – gelet op de anderhalvemeter maatregel – onverantwoord om te vergaderen. Of ze er dan een tijdelijk uitgiftepunt voor lunchpakketten, koffie en thee van mochten maken, vroeg het Park. Ik snap hun probleem: het Parkrestaurant is dicht, horeca-inkomsten zijn er amper. We hebben dus ja gezegd en nu is De Kemperberg: Theehuis De Kemperberg. Onze vergaderingen... die vinden voortaan plaats in het Dienstgebouw.”

Self-managing teams

The volunteers of De Hoge Veluwe National Park come from all parts of the Netherlands. Apart from their love of the Park, they all have three things in common: commitment, loyalty and a willingness to help each other. “Each working group is a self-managing team with its own coordinator,” Cees Krijger explains. “You do not become a member of, say, the Nature Guides working group overnight. The demands are high, starting with a very challenging training course. Then you must complete a trial period to determine whether you fit in. And if you’re accepted, you must commit to joining in the group’s activities at least twenty times a year.”

For further information about the Association of Volunteers of De Hoge Veluwe please go to: www.vrijwilligershogeveluwe.nl.

René Verhulst

Burgemeester gemeente Ede
en lid Raad van Advies van Het
Nationale Park De Hoge Veluwe
/ Mayor of the Municipality
of Ede and member of the
Advisory Board

‘Onnatuurlijk om de hekken te sluiten’

Vanaf het moment dat René Verhulst in 2017 burgemeester wordt van de gemeente Ede, treedt hij automatisch toe tot de Raad van Advies van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Het Park ligt immers grotendeels op zijn grondgebied.

“Het Park heeft nationale aantrekkingskracht, maar lokaal ga ik bijvoorbeeld over infrastructuur, vergunningen, toerisme en recreatie.” Hoe is de bestuurlijke verhouding in crisistijd?

“Het contact met de directie werd sinds de coronacrisis meteen heel intensief. Wat betekenen de maatregelen voor het Park? Moet het Park ook dicht tijdens de lockdown? Het Nationale Park De Hoge Veluwe valt nergens onder, daar kwamen we al snel achter. Het is echt uniek in z’n soort. Voor mij was toen leidend: mensen blijf thuis, maar zoek de ruimte als het nodig is. Als je ergens veilig buiten wilt zijn, dan kan dat in het Park. Ik dacht wel: straks gaan mensen klagen waarom de dierentuinen dicht en het Park open? Maar dat is gelukkig niet gebeurd. Mijn antwoord

‘Unnatural to close the gates’

When René Verhulst was appointed Mayor of the Municipality of Ede in 2017, he automatically became a member of the Advisory Board of De Hoge Veluwe National Park. After all, much of the Park lies within his administrative district.

“The Park is of national significance, but at the local level I have to make decisions on matters such as infrastructure, planning permission, tourism and recreation.” How has the crisis affected his relationship with the Park?

“When the corona crisis began, my contact with the Park’s management immediately intensified. What do the measures mean for the Park? Must it close down altogether during the lockdown? It quickly became apparent that De Hoge Veluwe National Park is unique and does not fall under any specific set of rules. I took the view that people should stay at home, but can also seek open space if necessary. If you want to enjoy the great outdoors in safety, the Park enables you to do so. I remember thinking that people would soon start complaining because zoos have to close but the Park

“Het contact met de directie werd sinds de coronacrisis meteen heel intensief.”

was dan ook geweest: waarom zou ik de hekken dicht laten doen als in het Park juist de ruimte is? Ook in het Regionaal Beleidsteam (RBT) – het overleg tussen burgemeesters in de veiligheidsregio Gelderland-Midden – was begrip voor die keuze. Het is onnatuurlijk om de hekken te sluiten.”

Onwezenlijk

Verhulst is een buitenmens. Als geboren en getogen Zeeuw blijft de zee favoriet in de zomer, maar de rest van het jaar komt hij graag in het Park. De paden en routes kent hij allemaal. In het voorjaar van 2020 wandelt of fietst hij er bijna elke week. “Ik voelde me in die periode in het Park ook het prettigst. Maar het bleef onwezenlijk; er was bijna niemand te zien. Op een prachtige zondagochtend zat ik met mijn vrouw aan één van de picknicktafels in het centrumgebied. Zagen we maar twee andere bezoekers. Wij met een reep chocola, zij met een thermosfles. Ik was in 2019 bij de opening van het Park Paviljoen door Koning Willem-Alexander, op een plein vol met mensen. Van de lege aanblik op die zondagochtend werd ik echt een beetje verdrietig.”

can stay open. Fortunately, this has not been the case, but I would have countered by asking why the gates should close when there is so much space in the Park. The Regional Policy Team – the coordinating platform of all mayors in the Gelderland-Midden security region – understood my decision. It would be unnatural to close the gates.”

Eerie

Verhulst is an outdoor person. As a born-and-bred ‘Zeelander’ he prefers the seaside in the summer. For the rest of the year, however, his home-from-home is De Hoge Veluwe National Park. He knows all the pathways and cycle routes. Throughout the spring of 2020 he walked or cycled along them almost every week. “At this time, I felt most comfortable in the Park. It was, however, rather eerie with so few people around. One fine Sunday afternoon, my wife and I sat at one of the picnic tables in the central area. We saw two other visitors. We had a bar of chocolate, they had a thermos flask. In 2019, I attended the official opening of the Park Pavilion by King Willem-Alexander. The square was absolutely packed with people. The contrast saddened me.”

Price increase

In mid-2020, the Park management announced plans to increase the price of its annual subscriptions. This sparked a debate in the Ede council chamber, since the new arrangements would also do away with the discount enjoyed by local residents since 2010. Some council members

Prijsverhoging

Als de Parkdirectie halverwege de zomer een prijsverhoging aankondigt voor jaarkaarthouders, ontstaat discussie in de Edese gemeenteraad. Daarbij vervalt namelijk ook de korting die inwoners van omliggende gemeenten, waaronder Ede, sinds 2010 krijgen op een jaarkaart. Volgens sommige raadsleden zou de financiële drempel om het Park te bezoeken te hoog worden. "Totdat de directie uitlegt wat het kost om als private stichting het Park in stand te houden. Veel mensen denken dat elk Nationaal Park overheidssubsidie krijgt, dat het Park miljoenen ontvangt aan belastinggeld of van de Postcode Loterij. Maar dat is niet zo. Ik heb weleens tegen het college gezegd: ook Het Nationale Park De Hoge Veluwe kan gewoon failliet gaan. Niet om paniek te zaaien, maar om duidelijk te maken hoe het zit."

suggested that the financial threshold would be too high, discouraging people from visiting the Park. "This was until the management explained exactly how much the Park's upkeep costs the private non-profit foundation. Many people think that every national park receives government funding, that De Hoge Veluwe is given millions of euros of taxpayers' money every year, or receives a grant from the Postcode Lottery. Nothing could be further from the truth. As I once told the municipal executive, even De Hoge Veluwe National Park could face bankruptcy. I did not say that to cause alarm and despondency, but to make the situation crystal clear."

"When the corona crisis began, my contact with the Park's management immediately intensified."

‘Ons verzoek werd urgenter: steun ons, juist nu!’

Frank Schreve en Harald de Boer weten begin 2020 wat hun te doen staat: fondsen werven voor investeringen in een duurzame toekomst van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Voor hoogwaardige bezoekersfaciliteiten bijvoorbeeld. En onmisbare educatieve programma’s over natuur en cultuur. Als voorzitter en directeur van Stichting Hoge Veluwe Fonds hebben ze de gesprekken en bijeenkomsten met bedrijven en particuliere schenkers al maanden vooruit gepland. Maar dan bereikt de coronacrisis ook De Hoge Veluwe.

Frank Schreve: “In die maanden van de eerste lockdown is regelmatig contact geweest met Seger van Voorst tot Voorst en Fred de Graaf over hoe het Hoge Veluwe Fonds kon helpen. We zijn ooit in het leven geroepen om het Park te ondersteunen bij investeringen en vernieuwingen voor de toekomst. Maar nu was er een situatie waarbij het

‘Our appeal is even more urgent: support us, especially now!’

At the beginning of 2020, Frank Schreve and Harald de Boer knew exactly what they must do: raise funds to support investments in the sustainable future of De Hoge Veluwe National Park. Money is needed to create high-quality visitors’ facilities and essential educational programmes about nature and culture, for example. As chairman and director respectively of Stichting Hoge Veluwe Fonds, they had planned meetings with potential corporate sponsors and private donors months in advance. But then the corona crisis struck.

Frank Schreve: “Throughout the months-long first lockdown, were in regular contact with Seger van Voorst tot Voorst and Fred de Graaf to ask whether and how Stichting Hoge Veluwe Fonds could help. Our foundation was set up by the

Harald de Boer (l.)

Directeur Stichting Hoge Veluwe
Fonds / Director Stichting Hoge
Veluwe Fonds

Frank Schreve (r.)

Voorzitter Stichting Hoge Veluwe
Fonds / Chairman Stichting Hoge
Veluwe Fonds

misschien wel noodzakelijk was om direct hulp te bieden. Alle bestuursleden van het Hoge Veluwe Fonds waren het ermee eens: als het nodig is om het Park in stand te houden, dan verleggen we tijdelijk onze focus naar acute ondersteuning.”

Doneerbutton

Harald de Boer: “Wat betreft het werven van fondsen veranderde ook opeens alles. Geen netwerkevents meer, geen bijeenkomsten Schenken en Nalaten. Agenda’s werden schoongeveegd; zakelijke afspraken allemaal afgezegd. Er was gewoon niemand meer bereikbaar bij bedrijven. We hebben toen meteen een extra doneerbutton op de website toegevoegd. En de websiteteksten aangepast om mensen duidelijk te maken dat het Park hard werd geraakt en alle steun welkom was. Juist nu!, was de strekking. Ons verzoek om steun werd urgenter.”

Online

De bezoekersfaciliteiten in het Park sluiten grotendeels tijdens de eerste – en later ook de tweede – lockdown. Maar het 5.400 hectare tellende natuurgebied blijft – het hele jaar overigens – beperkt toegankelijk voor bezoekers. De mensen die komen, kopen steeds vaker online een toegangskaartje. De Boer: “Vóór de coronacrisis was dat percentage nog 10%, tijdens de crisis werd dat 40%. Veel bezoekers drukten daarbij ook op die online doneerknop: 25 euro, 50 euro, 100 euro. Sommigen lieten zelfs berichtjes achter: hierbij een donatie omdat jullie het goed kunnen gebruiken.

Park to support future investments and innovations. We now found ourselves in a situation which might demand immediate help. The foundation’s trustees were unanimous: if it is necessary to keep the Park afloat, we will temporarily shift our focus from the future to the present.”

Donation button

Harald de Boer: “The whole concept of fundraising changed overnight. There were no more networking events, no meetings to explain the tax advantages of gifts and legacies. Our agendas were cleared and all business appointments cancelled. With most people working from home, it was impossible to contact anyone about corporate sponsorship. We immediately added a prominent ‘donation button’ to the website and added new text to make it very clear that the Park had been hit hard and that all support was welcome. Especially now! was the message. Our appeal for support was becoming even more urgent by the day.”

Online

Almost all visitor facilities in the Park were closed down during the first lockdown, and again during the second. Nevertheless, the 5,400-hectare nature area remained open to visitors throughout the year, with only some minor restrictions. People who wish to visit are now more likely to buy tickets online. De Boer: “Prior to the crisis, online ticket sales accounted for 10% of the total. Once the crisis hit, that figure rose to 40%. Many visitors also clicked on the

Erkend Goed Doel

Na een strenge kwaliteitskeuring krijgt Stichting Hoge Veluwe Fonds eind 2020 de officiële Erkenning van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). Directeur Harald de Boer is er 'trots' op om voortaan als Erkend Goed Doel fondsen te kunnen werven. "Deze CBF-Erkenning is belangrijk. Veel vermogensfondsen en goededoelenloterijen stellen het zelfs als eis bij grote investeringsaanvragen."

Erkende Goede Doelen in Nederland worden jaarlijks extern en onafhankelijk gecontroleerd. Zo'n CBF-Erkenning is daarom waardevol voor de professionaliteit van het Hoge Veluwe Fonds. En het wekt, volgens De Boer, ook vertrouwen bij particuliere donateurs, bedrijven en vermogende fondsen.

“Veel bezoekers drukten daarbij ook op die online doneerknop.”

donation button: 25 euros, 50 euros, 100 euros. Some left a message: Here is a donation because I know you need it! The cashiers at the Park entrances also asked visitors to make a donation if they could."

Ready

Is coronavirus a temporary hurdle or something of a more permanent nature? Schreve admits that Stichting Hoge Veluwe Fonds, like everyone else, is struggling to answer this question. "At first, the situation was far from clear, even with regard to government support and wage compensation. At one stage, it seemed that the pandemic would be over by the autumn. In any event, we were ready to provide financial support so that the Park could at least straddle the first hurdle. In the event, this proved unnecessary because the Park management made the right decisions at the right time. By the summer, Stichting Hoge Veluwe Fonds could once again turn its attention to the longer term and the investment programme for 2021."

Valuable

Contacts with potential partners picked up during the second half of 2020. De Boer: "Important events at which we raise funds, such as the Hoge Veluwe Run, could not proceed but fortunately we were able to arrange a number of meetings, sometimes in person or by phone, but mostly online using Teams. We were able to recruit several new partners." Schreve: "Many people are coming to appreciate

Ook kassamedewerkers bij de entrees vroegen actief aan bezoekers om het Park te steunen.”

Paraat

“Is dit coronavirus een tijdelijke hobbel om te overwinnen of van structurele aard?” Volgens Schreve worstelt het Hoge Veluwe Fonds, net als iedereen, met deze vraag. “De situatie was in het begin totaal onduidelijk. Ook wat betreft overheidssteun of looncompensatie. Het leek er zelfs even op dat de pandemie na de zomer voorbij zou zijn. Wij stonden in elk geval paraat om financiële steun te verlenen, zodat het Park over die eerste hobbel zou komen. Uiteindelijk bleek onze acute steun niet nodig, omdat het Park-bestuur op de juiste momenten de juiste beslissingen heeft genomen. Het Hoge Veluwe Fonds kon zich halverwege het jaar weer oriënteren op de lange termijn en het investeringsprogramma voor 2021.”

Waardevol

In de tweede helft van 2020 komen ook de contacten met bedrijven weer op gang. De Boer: “Belangrijke events waarbij we ook fondsen werven, zoals de Hoge Veluwe Loop, gingen nog altijd niet door, maar er stond gelukkig wel vaker een afspraak gepland. Af en toe fysiek of telefonisch. Maar vooral dankzij videobellen via Teams. Er is toen nog een aardig aantal bedrijven partner geworden van het Park.” Schreve: “Natuur werd in de ogen van veel mensen steeds belangrijker. Het werd meer gewaardeerd en er

Recognized status

In late 2020, after a rigorous qualifying process, Stichting Hoge Veluwe Fonds was officially accredited by the Netherlands Fundraising Regulator (Centraal Bureau Fondsenwerving; CBF), thus becoming a ‘Recognized Charity’. Director Harald de Boer is proud to have achieved this status. “CBF recognition is very important. Many funding agencies will not even consider a major investment proposal without it.”

All Recognized Charities in the Netherlands are subject to an annual independent audit. Recognized status is therefore valuable proof of the professionalism of Stichting Hoge Veluwe Fonds. It inspires confidence on the part of funding agencies, corporate partners and private donors.

the importance of nature. There is greater concern for its conservation. The Park and the Stichting Hoge Veluwe Fonds have grown in confidence since the start of the corona crisis. More than ever, we dare to speak up about how valuable De Hoge Veluwe National Park is. And this is reflected by the annual figures. Despite all the setbacks, we managed to generate more income than we had expected, even at the beginning of the year.”

was meer belangstelling voor. Ook het zelfvertrouwen van het Park en het Hoge Veluwe Fonds groeide sinds het begin van de coronacrisis. We durven nu nóg meer te benadrukken hoe buitengewoon waardevol Het Nationale Park De Hoge Veluwe is. En dat zie je terug in de jaarcijfers. Ondanks alle tegenslagen hebben we in 2020 iets meer binnengehaald dan we ons aan het begin van het jaar hadden voorgenomen.”

Trouwe club

De Boer: “Dat we boven de begroting zijn geëindigd komt mede dankzij de 60.000 euro aan spontane donaties via de doneerbutton en veel nieuwe Vrienden. Mijn zorg was wel: donateurs zoals Vrienden en partnerbedrijven kunnen de privileges die ze normaal krijgen – onze tegenprestaties voor hun giften – niet verzilveren vanwege de beperkende overheidsmaatregelen. Maar uiteindelijk heeft niemand daar een punt van gemaakt of de samenwerking opgezegd. We hebben een trouwe club donateurs.”

Loyal

De Boer: “We exceeded the original budget due to 60,000 euros in spontaneous donations via the website and many new ‘Friends’. My concern was that the usual incentives offered to Friends and partners would be ineffective, since government restrictions prevented them from being taken up. In the event, no one made a fuss or terminated their relationship. We have a very loyal supporters club!”

“Many visitors also clicked on the donation button.”

Ahmed Marcouch

Burgemeester van gemeente Arnhem en lid Raad van Advies van Het Nationale Park De Hoge Veluwe / Mayor of the Municipality of Arnhem and member of the Advisory Board

‘We hebben de ruimte maximaal benut’

Als tiener bezoekt Ahmed Marcouch vanuit Amsterdam regelmatig Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Even weg uit de drukke stad. “Oneindig lang wandelen, fietsen en picknicken. En als je geluk had, kwam je een everzwijn of edelhert tegen.” Als burgemeester van Arnhem én lid van de Raad van Advies komt hij nu vaker dan ooit in het Park. Hij leerde er zelfs zijn zootje fietsen.

“Ik ben geboren in het noorden van Marokko, een plattelandsjongen. Opgegroeid in een omgeving met onbegrensde vergezichten als je wakker wordt. Wilde beesten om je heen, hoge bergen, diepe ravijnen. Alles mooi groen in de lente. Het contrast met de stedelijke

“Dan heb je een geluksmomentje.”

‘We have made best possible use of the space’

As a teenager, Ahmed Marcouch would regularly travel from Amsterdam to visit De Hoge Veluwe National Park. He needed a short break from the busy city. “Walking, cycling and picnicking to your heart’s content, and if you were lucky you’d see a boar or a deer.” Today, as Mayor of the City of Arnhem and member of the Advisory Board, he visits the Park more often than ever before. He even taught his son to ride a bike here.

“I was born in the north of Morocco, a real country boy. I grew up in a region with uninterrupted views as far as the eye could see. There were wild animals, tall mountains and deep ravines. In springtime, everything was a beautiful green. The urban environment of Amsterdam was a stark contrast. That is why my friends and I used to visit De Hoge Veluwe National Park to enjoy nature, space and tranquillity. In some ways, it reminded me of the Rif. I am so proud that now, as Mayor of Arnhem, I can ‘claim’ at least a small part of this impressive Park.”

samenleving in Amsterdam was groot. Daarom kwam ik als jonge jongen weleens met vrienden naar Het Nationale Park De Hoge Veluwe: om de natuur, de rust en de ruimte op te zoeken. Dan had ik weer een beetje dat gevoel van de Rif. Ik ben er trots op dat ik nu als burgemeester van Arnhem dat indrukwekkende Park kan 'claimen', ook al ligt maar een klein deel op ons grondgebied."

Geluksmomentje

Tegen Arnhemmers zegt Marcouch altijd met overtuiging: "De schoonheid van onze stad, omgeven door die prachtige natuur, dat is een godsgeschenk. Dat moeten we waarderen en koesteren." Hij wil dat mensen zich er meer bewust van zijn, het niet zomaar voor lief nemen. Toch ziet hij soms bezoekers door het Park wandelen en fietsen alsof ze in een stadspark zijn. Gehaast of veel te dicht bij het wild. "Ik word er juist altijd geconfronteerd met de stilte. En probeer dan te kijken en te luisteren naar de natuur." Laatst zag hij een bijzondere hagedis. "Een prachtig exemplaar. Ik appte de foto naar directeur-bestuurder Seger van Voorst tot Voorst en hij appte terug: 'Dan heb je een geluksmomentje'. Het bleek namelijk een in Nederland beschermde en zeldzame soort te zijn."

Korte lijnen

Als lid van de Raad van Advies heeft Marcouch het Park en de organisatie ook op een andere manier leren kennen. "Ik hoor bijvoorbeeld van boswachters wat de gevolgen zijn

Fortunate

Marcouch often reminds the people of Arnhem that the beauty of their city, surrounded by open nature, is a gift from God. "It is something we should appreciate and cherish." He wants people to be more aware of how fortunate they are to live here, rather than taking it for granted. He sometimes sees Park visitors walking or cycling, oblivious to their surroundings, hurrying along or sometimes too close to the wildlife. "The thing that always strikes me is the silence. I like to listen to nature and look at nature." Marcouch recently spotted an unusual lizard. "It was a fine specimen. I sent a photo to Seger van Voorst tot Voorst who replied, "You really have been lucky today!" It turns out that this was a particularly rare protected species."

Short lines

As a member of the Advisory Board, Marcouch has come to know the Park and organization from a different perspective. "Forest rangers tell me about the effects of excess nitrogen and drought. I am now more attuned to the wishes and concerns of the managing director, and I have come to appreciate his social engagement." Armed with this 'insider knowledge', Marcouch has been better able to weigh the interests of the Park when acting in his other capacity, President of the Gelderland-Midden Safety Region. "The lines of communication are short and together we can ensure that the Park remains accessible." An emergency order, in place until 1 December 2020, gave him even more authority at the local level. "This is not a city park and it is

van stikstof en droogte. Ben sneller op de hoogte van de zorgen en wensen van de directeur-bestuurder. En zie ook zijn maatschappelijke betrokkenheid.” Dankzij die bagage kan hij als voorzitter van de Veiligheidsregio Gelderland-Midden tijdens een crisis de belangen van Het Nationale Park De Hoge Veluwe beter afwegen. “De lijnen zijn kort, je kunt makkelijker schakelen en er met elkaar voor zorgen dat het Park toegankelijk blijft.” Dankzij de noodverordening – die gold tot 1 december 2020 – had hij ook lokaal meer bevoegdheden. “Het is geen stadspark en zeker geen evenementenlocatie. Samen met burgemeester René Verhulst van Ede en Seger van Voorst tot Voorst heb ik de ruimte binnen de wet- en regelgeving maximaal benut.”

certainly not an events location. In consultation with René Verhulst, mayor of Ede, and Seger van Voorst tot Voorst, I ensured that the space within the Park could be put to optimal use within the constraints of current legislation.”

“You really have been lucky today.”

‘Oog voor mensen, oog voor de organisatie’

Organisatieadviseur Dirk de Gelder kent de bedrijfscultuur van Het Nationale Park De Hoge Veluwe inmiddels goed, als hij aan het begin van de coronacrisis een telefoontje krijgt vanuit de directie. Samen met P&O-functionaris Sylvia Bruning moet hij de organisatie ondersteunen bij de voorbereiding op ingrijpende, maar noodzakelijke, maatregelen.

Dirk de Gelder: “In 2004 heb ik een belangrijke rol gespeeld bij de reductie van arbeidsplaatsen en het herstructureren van de organisatie van het Park. Sindsdien ben ik regelmatig sparringpartner op het gebied van personeel en organisatie. Toen in maart 2020 de narigheid begon, heeft Seger van Voorst tot Voorst me weer gebeld. ‘We moeten ingrijpen’, zei hij. ‘Snijden in de kosten, anders redden we het niet.’ Dat was wel heftig hoor, toen ik dat hoorde. We zijn bij elkaar gekomen – samen met Sylvia en adjunct-directeur Henk Beukhof – en hebben gesproken over hoe en waar we dan moesten ingrijpen. Je moet als Park overleven, maar je moet

‘An eye for people, an eye for the organization’

Organizational consultant Dirk de Gelder is now very familiar with the corporate culture of De Hoge Veluwe National Park. At the start of the corona crisis, he was contacted by the Park’s management and asked to help HR officer Sylvia Bruning prepare the organization for some far-reaching, but necessary, changes.

Dirk de Gelder: “In 2004, I played an important part in the reorganization and downsizing operation. I have been a regular sparring partner in HR and organizational matters ever since. When the current ‘unpleasantness’ began in March 2020, Seger van Voorst tot Voorst once again called me. ‘We have to take action,’ he said. ‘If we don’t cut costs we will not survive.’ An alarming thought. We then met, together with Sylvia and assistant director Henk Beukhof, to discuss where and how we should intervene. The Park has to survive in the short term, but you must also tread carefully with a view to the future. Every significant reduction in employee numbers damages an organization.”

Sylvia Bruning (I.)

P&O-functie van Het
Nationale Park De Hoge
Veluwe / HR Officer of De
Hoge Veluwe National Park

Dirk de Gelder (I.)

Organisatieadviseur /
Organizational consultant

ook zorgvuldig zijn met het oog op de toekomst. Iedere substantiële reductie van arbeidsplaatsen beschadigt een organisatie.”

Kosten snijden

Sylvia Bruning: “We hebben met verschillende scenario’s gerekend. In het begin was ons uitgangspunt het slechtste scenario. Wat doen we als het Park helemaal dicht moet? Geen bezoekers, dat betekent ook geen inkomsten. In dat scenario zouden we moeten overblijven met een kleine kern.” De Gelder: “Zo’n zwart scenario betekent een groot aantal gedwongen ontslagen. Dat wil niemand. Gelukkig vielen de omstandigheden in de praktijk mee. Het Park bleef open en bezoekers bleven komen. Al vrij snel bleek dat we op een relatief ‘makkelijke’ manier in de kosten konden snijden. Door tijdelijke contracten niet te verlengen. Door uitzendkrachten en oproepmedewerkers minder in te zetten. En door bestaande medewerkers breder in te zetten. Met een aantal pensioengerechtigde medewerkers hebben we afspraken gemaakt over hun uitdiensttreding. Dat is in de eerste plaats erg naar voor al deze mensen; het betekent toch ook een verlies van arbeidsplaatsen. En elke ingrijpende wijziging in een organisatie moet vooraf ter advisering worden voorgelegd aan de ondernemingsraad.”

Constructief

Een ondernemingsraad (OR) heeft bij zo’n voorgenomen besluit recht op alle, ook vertrouwelijke, informatie.

Cutting costs

Sylvia Bruning: “We looked at various scenarios. First, we assumed that we would have to apply the ‘worst case scenario’ – what would we do if the Park had to close altogether? No visitors means no income. We would then have to try to keep things ticking over with just a small skeleton staff.” De Gelder: “This gloomy scenario would inevitably mean a large number of redundancies, which nobody wants. Fortunately, it did not come to that. The Park remained open and continued to welcome visitors. We quickly realized that we would be able to reduce costs in a relatively painless way, by not renewing temporary contracts, reducing reliance on agency workers, and encouraging mobility of existing staff between departments. There were a number of employees who had passed retirement age with whom we made appropriate agreements. Of course, this is not nice for the people concerned, and it does mean that jobs are lost. Any significant change in the organizational structure requires a consultation process with the employee representative body, the Works Council.”

Constructive

When considering a management proposal, the Works Council is entitled to all relevant information, including confidential business information. The council members then assess the ‘usefulness and necessity’ of the proposed action, based on the reasons set out by management, before returning their recommendations. De Gelder

Vervolgens toetsen de OR-leden 'nut en noodzaak' en beoordelen ze de onderbouwing om eventueel nog invloed op het voornemen te kunnen uitoefenen. Volgens De Gelder verliep de samenwerking met de OR van Het Nationale Park De Hoge Veluwe uitstekend bij de voorgenomen fte-reductie. "Ze hebben zorgvuldig en kritisch gewerkt en uiteindelijk zijn ze er constructief uitgekomen met de werkgever."

Bruning: "De informele contacten speelden hierbij ook een rol. Als collega's weten we elkaar makkelijk en snel te vinden, we vertrouwen elkaar. Ik heb in die periode veel met de OR gespard vanuit een neutrale positie. Want soms is het fijn om niet meteen de directie of de externe adviseur in stelling te moeten brengen. Open en transparant zijn, met elkaar

reports excellent cooperation with the Works Council of De Hoge Veluwe National Park with regard to the proposed downsizing. "They undertook their task in a constructive and conscientious manner, critically assessing the situation and the management response before agreeing that the measures were indeed necessary."

Bruning: "Informal contacts were also important in this regard. As colleagues, we all know where to find each other and we trust each other. Throughout the process, I could exchange thoughts and ideas with the council members from a neutral position. Sometimes it is nice to chat without immediately involving management or the external consultant. It is important to remain open and transparent, to maintain a dialogue without 'digging your heels in.'" While the Park did have to let a number of employees go, it was all done with care and compassion, notes De Gelder.

Nieuwe arbodienst

Crisisjaar 2020 is ook meteen de vuurdoop voor de samenwerking tussen Het Nationale Park De Hoge Veluwe en de nieuwe arbodienst Zorg van de Zaak. "Hun beslisbomen met heldere informatie over ziekmelding hebben voor duidelijkheid gezorgd tijdens de coronacrisis", stelt Sylvia Bruning. "Ze werken ook met een Praktijkondersteuner Bedrijfsarts en dat is drempelverlagend, zo'n voorportaal. Parkmedewerkers hoeven nu niet meteen contact te hebben met een bedrijfsarts, als er iets is. Daarnaast zijn de lijnen kort en hebben ze aandacht voor persoonlijke verhalen."

New activities

Bruning: "The people who are no longer working here remain in our hearts and minds. Every redundancy is one too many but we really had no option. We must have an eye for people and an eye for the organization – that is important." Some of Bruning's regular HR activities were placed on a back burner during the crisis year. To reduce costs, the planned staff medical examinations were postponed and there were no (real-world) training courses. But certain new activities came in their place. "Reassuring people, and explaining the official guidelines, for example. I also had to find ways

in dialoog blijven en niet verharden.” Met zorgvuldigheid en compassie is volgens De Gelder uiteindelijk afscheid genomen van een aantal Parkmedewerkers.

Nieuwe werkzaamheden

Bruning: “De mensen die hier nu niet meer werken blijven in ons hart. Elk ontslag is er een te veel, maar het was wel echt nodig. Oog hebben voor mensen én oog hebben voor de organisatie, dat is belangrijk.” Reguliere P&O-werkzaamheden verdwenen voor Bruning deels naar de achtergrond in het crisisjaar 2020. Om kosten te besparen: even geen periodiek medisch onderzoek dat stond geland voor werknemers, geen fysieke opleidingen. Er kwamen nieuwe werkzaamheden voor in de plaats. “Zoals zorgen bij mensen wegnemen en de RIVM-richtlijnen rustig uitleggen. Zoeken naar de praktische invulling van de overheidsmaatregelen. Bellen met de GGD, bellen met de arbodienst. Wanneer moet iemand thuisblijven? Wat doe je als je klachten hebt of als jouw collega klachten heeft? Welke gevolgen heeft de NOW-regeling voor je salaris? Ik heb daar veel van geleerd.”

“De mensen die hier nu niet meer werken blijven in ons hart.”

of implementing the government restrictions in the most practical manner. I was in regular contact with both the local health authority and our contracted occupational Health & Safety advisors. When should someone stay at home? What do you do if you have symptoms? What if a colleague has symptoms? How will the government furlough scheme affect a person’s salary? I have certainly learned a lot in the past year.”

Smoothly

De Gelder: “I remember one very wet and miserable day. I was standing with Sylvia under the dripping canopy of the new Park Pavilion. We both had a sandwich from the

New Health & Safety advisors

The crisis year 2020 was something of a ‘baptism of fire’ in terms of collaboration between De Hoge Veluwe National Park and its new Health & Safety Service, Zorg van de Zaak. “Their decision trees, with clear information about all aspects of the sick leave process, proved invaluable during the corona crisis,” says Sylvia Bruning. “They also have a specialist occupational health practice assistant, which lowers the threshold for anyone seeking medical advice. Park staff no longer have to contact the doctor directly with their questions or concerns. The lines of communication are short and they take everyone’s individual circumstances and background into account.”

Soepel

De Gelder: “Ik zie ons nog staan, Sylvia en ik, op een druilerige dag voor het nieuwe Park Paviljoen onder een afdruipend zeil. Allebei met een broodje van de take-away in de hand. Voor ons zagen we een verlaten plein en af en toe een bezoeker die de regen trotseerde. De personeelsingreep was net achter de rug en goed afgerond. ‘Het is zo soepel verlopen, omdat het klopte, zei Sylvia.’ Het verhaal was echt, de aanleiding behoefde geen uitleg, de aanpak en uitvoering waren zorgvuldig en volgens de regels en de samenwerking met de OR goed. Ingrijpen was helaas nodig, maar het klopte inderdaad. En dat zie ik maar zelden bij de organisaties waar ik kom.”

“The people who are no longer working here remain in our hearts and minds.”

take-away and we stood looking out on the deserted square. Every now and then, a bedraggled visitor would scurry past. We had just completed the downsizing exercise. ‘It all went so smoothly because it was necessary and was done properly,’ Sylvia commented. True enough – the situation required no explanation. Our approach and the action we took were carefully planned and implemented, in full accordance with the rules. Cooperation with the Works Council was exemplary. It was unfortunate that action had to be taken at all, but it was all done properly. Very few of the organizations I deal with can say the same.”

Emily van Hoorne (l.)

Voorzitter ondernemingsraad (OR) van Het Nationale Park De Hoge Veluwe / *Chair of the Works Council of De Hoge Veluwe National Park*

Eric Gommans (l.)

Secretaris ondernemingsraad (OR) van Het Nationale Park De Hoge Veluwe / *Secretary Chair of the Works Council of De Hoge Veluwe National Park*

Mia van der Hoef (r.)

Lid ondernemingsraad (OR) van Het Nationale Park De Hoge Veluwe / *Works Council of De Hoge Veluwe National Park*

Hans Solleveld (r.)

Lid ondernemingsraad (OR) van Het Nationale Park De Hoge Veluwe / *Works Council of De Hoge Veluwe National Park*

‘Deel informatie en maak duidelijk wat er gaat gebeuren’

Emily van Hoorne (voorzitter), Eric Gommans (secretaris), Hans Solleveld en Mia van der Hoef vormen samen de ondernemingsraad (OR) van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Hun motto? Een brug slaan tussen de directie en de werkvloer: begrip hebben vóór elkaar en communiceren mét elkaar. Ook in 2020.

Het is maandag 16 maart 2020. De persconferentie van premier Rutte is net afgelopen als OR-voorzitter Emily van Hoorne wordt gebeld door directeur-bestuurder Seger van Voorst tot Voorst: “Hij zei dat we snel bij elkaar moesten komen voor crisisoverleg, want er moest iets gebeuren om het bedrijf draaiende te houden. Dat we niet op dezelfde voet verder konden, dat werd me wel duidelijk. Er was even paniek.”

Transparent

“Na die eerste bijeenkomst ging ik met pijn in mijn buik naar huis”, herinnert Hans Solleveld zich nog. “Maar de directie draaide er niet omheen, maakte het niet mooier dan het was:

‘Share information and be clear about what will happen’

Emily van Hoorne (chair), Eric Gommans (secretary), Hans Solleveld and Mia van der Hoef form the Works Council of De Hoge Veluwe National Park. They work to ‘build a bridge’ between management and staff, encouraging mutual understanding and open communication. This was particularly important in 2020.

Monday 16 March 2020. Prime minister Mark Rutte has just given a televised press conference. Emily van Hoorne answers her phone: it is the Park’s managing director Seger van Voorst to Voorst. “He said that we had to meet as soon as possible for crisis talks, because something had to be done to keep the Park afloat. For me, it was clear that we couldn’t just carry on and hope for the best. There was a brief moment of panic.”

Transparent

“The first meeting left me in a very sombre mood,” recalls Hans Solleveld. “But management did not beat about the bush. No one tried to make things seem less serious than

de toekomst was ongewis. Nu kan ik wel namens alle OR-leden stellen: chapeau voor hoe ze toen hebben gehandeld. De begroting – op basis van bezoekersaantallen – is meteen naar beneden bijgesteld en investeringsplannen zijn tijdelijk stilgelegd.” Mia van der Hoef: “Met de achtergrondinformatie die je als OR krijgt, begrijp je ook veel beter waarom bepaalde beslissingen genomen worden.” Eric Gommans: “Wij kregen inzage in alle cijfers en als we vragen hadden, dan werden die helder en snel beantwoord. Dat is allemaal transparant en netjes verlopen.”

Wat doet de OR?

Opkomen voor de collectieve belangen van Park-werknemers en individuele medewerkers adviseren waar nodig, dat zijn de belangrijkste taken van de ondernemingsraad (OR) van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. In een regulier jaar vergaderen ze een keer per maand. Emily van Hoorne: “De deur staat dan altijd open voor iemand die vragen heeft of iets wil vertellen. Bij belangrijke keuzes of adviezen polsen we actief de mening van medewerkers, bijvoorbeeld via een mail.” Vier keer per jaar vindt overleg met de directie plaats en eens per jaar spreekt de OR met de voorzitter van de Raad van Toezicht en de bedrijfsarts. Van Hoorne: “Er zijn jaarlijks ook zo’n vijf cursusdagen om op de hoogte te blijven van actuele OR-thema’s en nieuwe wet- en regelgeving.” Een externe OR-adviseur staat altijd paraat voor advies en ondersteuning bij ingrijpende organisatorische veranderingen.

they were. The future was bleak. I speak for all council members when I say that we have the greatest respect for this approach. The budget – based on projected visitor numbers – was immediately adjusted downwards and investment plans put on hold.” Mia van der Hoef: “The background information shared with the council helped us to understand why certain decisions had been taken.” Eric Gommans: “We were shown all the figures and if we had any questions they were answered promptly and fully. Everything was completely transparent and irreproachably correct.”

Calm

Van Hoorne states that the council did indeed influence the choices that management made during this period. “Matters such as paid leave and holiday money, for example. Our standpoint was that if management wanted to alter existing agreements, we must determine whether doing so is necessary and proportionate.” The initial phase of the corona crisis was hectic but calm soon returned to the Park. Staff were less given to speculation and had fewer concerns. This was largely because management – on the advice of the Works Council – regularly communicated with all employees. Van Hoorne: “We frequently urged management to share information and actively address people’s concerns. Explain what is going to happen with as much advance notice as possible. Seger van Voorst tot Voorst did just that and held a number of online staff meetings using Teams.”

Rust

Volgens Van Hoorne heeft de OR in die periode ook invloed gehad op de keuzes die de directie maakte. “Denk aan zaken als verlofdagen en vakantiegeld. Ons standpunt was: als de directie daar iets mee wil doen, dan moeten we kijken of dat ook echt nodig en geoorloofd is.” Na een hectische beginfase van de coronacrisis, keert de rust snel terug in het Park. Speculaties en eventuele zorgen op de werkvloer verdwijnen. Ook omdat directie en managementteam – op advies van de OR – regelmatig communiceren met alle Parkmedewerkers. Van Hoorne: “Wij hebben vaak gezegd: neem onrust weg en deel informatie met het personeel. Maak op tijd duidelijk wat er gaat gebeuren. Dat heeft Seger van Voorst tot Voorst opgepakt, bijvoorbeeld door soms via Teams iedereen toe te spreken.”

Arbeidsplaatsen

In oktober 2020 vindt opnieuw overleg plaats tussen de directie, de P&O-functionaris, de externe organisatieadviseur van het Park, de OR en hun externe OR-adviseur. De strekking van dat gesprek: reductie van arbeidsplaatsen is helaas nodig. Solleveld: “Dat was niet helemaal onverwacht, maar je schrikt toch een beetje. Het gaat wel om mensen, hè.” Gommans: “Wij hebben het voorgenomen besluit aangehoord en opnieuw veel vragen gesteld om een goed advies te kunnen geven. Ik ben het met Dirk de Gelder en Sylvia Bruning eens dat de samenwerking constructief, zorgvuldig en kritisch is geweest.”

What does the Works Council do?

The key responsibilities of the Works Council of De Hoge Veluwe National Park are to represent the collective interests of all Park employees and to advise individual employees as necessary. In a ‘normal’ year, the council convenes once a month. Emily van Hoorne: “The door is always open for anyone with a question or something they wish to tell us. When making or advising on significant decisions, we actively seek input from staff, perhaps via email.” The council meets with management four times a year, and once a year with the chair of the supervisory board and the company’s medical officer. Van Hoorne: “Every year, we also attend around five training days to keep abreast of current developments and new legislation.” An external organizational consultant is on hand to advise and support the council when major organizational changes are proposed.

Jobs

In October 2020, a further meeting was held between management, the HR officer, the Park’s external organizational consultant and the Works Council, assisted by their own external organizational consultant. The message was to the point: regrettably, redundancies were now inevitable. Solleveld: “This was not entirely unexpected but it still came as a bit of a shock. After all, we’re talking about people’s livelihoods.” Gommans: “We listened to the proposed decision and once again asked many questions so that we would be able to return good advice. I agree with Dirk

Edelhert "Hubertus" / red deer "Hubertus"

Werkbare situatie

“Soms heb je als OR-lid twee petten op. Je bent namelijk ook gewoon werknemer”, schetst Van Hoorne. “Op de afdeling Reserveringen, waar ik werk, moest een 65-plusser helaas vertrekken. In de daaropvolgende discussie over aanpassing van werkroosters en werktijden heb ik me bewust op de achtergrond gehouden. Uiteindelijk heeft de OR wel aanpassingen voorgesteld in de werkschema’s, en die zijn overgenomen.” Solleveld: “Als OR-team proberen we altijd een werkbare situatie te creëren voor alle partijen. Want uiteindelijk moet er wel een bedrijf gerund worden... maar niet ten koste van alles.” Van Hoorne: “Terugkijkend op 2020 vind ik dat we het goed gedaan hebben met z’n allen. Niet alleen de OR, de directieleden en de P&O-functionaris, ook al onze andere collega’s. Veel van hen hebben het afgelopen jaar noodgedwongen ergens anders gewerkt, als dat nodig was. De een soms iets enthousiaster dan de ander.”

de Gelder and Sylvia Bruning when they say that cooperation was constructive, thorough and conscientious.”

Workable

“Sometimes, a Works Council member has to wear two hats. As well as being a staff representative, you are an ordinary employee just like everyone else,” says Van Hoorne. “I work in the Reservations department and one of my colleagues there was asked to leave having passed statutory retirement age. There followed discussions about rescheduling the hours of the remaining staff. I deliberately kept a low profile to avoid any conflict of interests. Eventually, the council proposed some amendments to the work schedules which were adopted.” Solleveld: “The council works as a team in pursuit of workable solutions for all concerned. When all is said and done, there is a business to run... but not at the cost of everything else.” Van Hoorne: “Looking back on 2020, I believe that we have all done an excellent job. I don’t mean just the Works Council, but also the management team, the HR officer and everyone else within the organization. Many people were put to work in a different department, doing things that are not in their job description – some with more enthusiasm than others.”

‘Dat was nieuw voor ons: mondkapjes langs de paden’

Medewerker Bedrijfsvoering Richard van de Vegte houdt zich bezig met natuurbeheer en onderhoud van het Park. Voor de buitenwereld is hij een ‘soort boswachter’, collega’s noemen hem liever ‘het wandelend archief’. Van alle medewerkers loopt Van de Vegte het langst rond in Het Nationale Park De Hoge Veluwe: bijna 50 jaar.

“Tijdens de zwijnenpest in de jaren ‘80 was het Park een tijdje dicht. Tijdens de mond-en-klauwzeer-crisis in 2001 ook. Maar dat waren veeziektecrises. De coronacrisis... ik vond het spannend wat er zou gebeuren met het Park als organisatie. Gelukkig is mijn werk eigenlijk niet veranderd, het afgelopen jaar. Ik houd me onder andere bezig met akkerbeheer; verspreid over het Park liggen zo’n vijftien oude landbouwakkertjes waarop vroeger bijvoorbeeld rogge werd geteeld. Die akkers nemen we opnieuw in beheer om oude akkerkruiden terug te krijgen. Samen met alle ‘piertjes, miertjes

‘That was new for us: facemasks on the pathways’

Richard van de Vegte’s work involves nature management and Park maintenance. To the outside world he is a ‘sort of forest ranger’. His colleagues think of him as ‘the walking archive’. He is, after all, the longest-serving employee at De Hoge Veluwe National Park, having been with the organization for almost fifty years.

“The Park had to close for a while in the mid-1980s due to an outbreak of swine fever. And again in 2001 due to foot-and-mouth. But these were veterinary diseases. The corona crisis is different. I was anxious about what would happen to the Park as an organization. Fortunately, my own work has not changed very much in the past year. Part of that work is maintaining the fields in various parts of the Park which used to be used for agricultural production – rye, for example. The Park has now taken responsibility for those fields and everything in them. The soil contains tens of thousands of tiny creatures that are the staple diet of birds, butterflies, bees and other insects.”

Richard van de Vegte

Medewerker Bedrijfsvoering
van Het Nationale Park De Hoge
Veluwe / Nature management
and Park maintenance of De
Hoge Veluwe National Park

en kliertjes' die daarbij horen. Want in zo'n akkerbodempje leven wel tienduizenden beestjes waar vogels, vlinders, bijen en andere insecten van eten."

"Gelukkig is mijn werk eigenlijk niet veranderd, het afgelopen jaar."

Zwerfafval

"Het viel me wel op dat ik weinig vragen heb hoeven te beantwoorden van Parkbezoekers. Daar was ik voorheen drukker mee: buitenlandse toeristen te woord staan. Maar er waren geen bussen met buitenlandse bezoekers, er kwamen vooral Nederlandse wandelaars en fietsers die de weg kenden of routekaarten bij zich hadden. Ik zag ook meer wandelaars in het veld en het bos. En daar reageert het wild op: van veel mensen in de buurt worden kuddedieren onrustig. Zagen we bijvoorbeeld 's ochtends vóór 9.00 uur overal wilde varkens, na 9.00 uur – als de wandelaars kwamen – waren ze ineens verdwenen. Tijdens het papierprikken en het opruimen van zwerfafval vonden we ook opvallend veel papieren zakdoekjes en – later in het jaar – mondkapjes langs de paden. Dat was nieuw voor ons."

Litter

"I noticed that not many visitors asked me for directions. I used to spend a lot of time answering queries, mostly from foreign tourists. But this year we had no coach parties, only Dutch walkers and cyclists who either knew the way or had a map. I saw a greater number of walkers in the woods and the open areas. The wildlife noticed too: herd animals get restive if there are lots of people around. We would see wild boar everywhere before opening time but as soon as the walkers came into the Park they suddenly disappeared. While litter-picking, I noticed a huge increase in the number of discarded tissues. And later in the year, used facemasks along the pathways. That was new for us."

Cudweed

"What have we done in the former crop fields? Well, a few years ago we planted some with rare or threatened plant species, such as lamb's succory and red-tipped cudweed. Those plants are now thriving. Did you know that the Park has only one of the two fields in the Netherlands with red-

"Fortunately, my own work has not changed very much in the past year."

Geel viltkruid

"Hoe het nu is met de landbouwakkertjes? We hebben inmiddels een paar heel bijzondere akkers met zeldzame plantensoorten. Zoals korensla en geel viltkruid, die plantjes ontwikkelen zich goed. Wist je dat het Park de tweede akker in Nederland heeft waar geel viltkruid staat? Ook het gentiaanblauwtje zie ik weer geregeld: dat is een unieke vlinder. Die komt alleen als ook de klokjesgentiaan (óók zeldzaam) op een heideveld groeit en er knooppieren zijn. De omstandigheden moeten perfect zijn. Maar er zijn ook akkers die continu worden kaalgevreten door het wild. We proberen uiteindelijk de biodiversiteit die ooit op die akkers was, te herstellen. Een proces van twintig, dertig, veertig jaar."

tipped cudweed? I now see rare butterflies such as the Alcon large blue quite often. They are only found in heathland areas on which the (equally rare) marsh gentian grows, and where there is also a population of a specific sub-family of ants, known as 'big-headed ants'. The conditions have to be just right. On the other hand, some of the fields are regularly stripped bare by the wildlife. The overall aim is to restore the biodiversity that was here in the past. That is a long process which will take twenty, thirty, perhaps forty years."

Yvette Buijnes

Commercieel medewerker
binnendienst Bezoekers-
management van Het Nationale
Park De Hoge Veluwe / Office
staff Visitor Management
department of De Hoge Veluwe
National Park

‘Wachten op de dag dat we weer druk zijn met inboeken en plannen’

‘Goedemiddag, Het Nationale Park De Hoge Veluwe, u spreekt met Yvette’. Bel 055 - 833 08 33 en de kans is groot dat u Yvette Bruijnes – commercieel medewerker Bezoekersmanagement – aan de lijn krijgt. Zakelijke of particuliere bezoeker; iedereen is een gast in het Park, volgens Bruijnes. Maar van reserveringen van fietsen, gidsen of zalen in het Park Paviljoen was in 2020 nauwelijks sprake.

“2020 zag er aan het begin van het jaar gewoon super uit. Het begon al op de derde dag met een mooie reservering van een grote partij, inclusief chic diner in het spiksplinternieuwe Park Paviljoen. Mensen waren na afloop laaiend enthousiast en de portefeuille zakelijke reserveringen groeide en groeide met gezelschappen en vergaderingen. Op onze discipline Reserveringen waren we elke dag druk met inboeken en plannen. Ook al was de werkdruk toen soms iets te hoog, we waren wel lekker bezig.”

‘We’re waiting for the day that we are busy booking and planning again’

‘Good afternoon, De Hoge Veluwe National Park, Yvette speaking’. If you phone 055 833 08 33, there’s a very good chance that your call will be answered by Yvette Bruijnes of the Visitor Management department. Whether a corporate or private visitor, everyone who comes to the Park is a ‘guest’, she insists. Her regular work involves taking reservations for bikes, nature guides and function rooms in the Park Pavilion. But there was very little call for any of these services in 2020.

“At first, we thought 2020 was set to be a very good year. On 3 January I took a reservation for a large party of guests, to include a chic dinner in the brand new Park Pavilion. The event was a roaring success and word quickly spread. Before long we were fielding more and more enquiries about corporate meetings and functions. The Reservations department spent all day every day taking bookings and planning the various events. Although the work pressure was sometimes a little too high, we had plenty to keep us busy.”

Annuleringen

"Vanaf maart en april veranderde de strekking van de telefoontjes en de mailtjes. De zakelijke annuleringen stroomden binnen en particuliere gasten stelden vragen als: 'Kunnen we nog naar het Park komen? Zijn de toiletten open? Is er écht eenrichtingsverkeer op de fietspaden?' Soms veranderde de toon, omdat mensen het niet eens waren met de aanpassingen. Zakelijke gasten dachten gelukkig vaak constructief met ons mee: reserveringen werden doorgeschoven en aanbetalingen bleven staan. We zijn natuurlijk heel soepel geweest met de annuleringsvoorwaarden."

Hectisch

"Het was uiteindelijk een hectisch jaar. Ook omdat de aangekondigde prijsverhoging van het jaarabonnement (vanaf 2021) voor veel negatieve reacties heeft gezorgd. Vooral bij Parkbezoekers uit omliggende gemeenten. In een brief werd aangekondigd dat ook de 25% korting die ze jarenlang kregen als jaarkaarthouder, zou verdwijnen. Zaten we soms wel twintig minuten aan de telefoon met boze mensen. En dat maandenlang. Toch nog iets positiefs uit het afgelopen jaar? Als iemand na zo'n gesprek begrip kan opbrengen voor de situatie waarin het Park zit en het jaarabonnement niet opzegt. Maar ik kan niet wachten op de dag dat we weer druk zijn met het inboeken en plannen van alle reserveringen die binnenkomen."

Cancellations

"In March, the nature of the phone calls and emails began to change. Corporate customers cancelled, while private guests asked questions such as: 'Can we still come to the Park? Are the toilets open? Are the cycle paths really one-way only?' Some people were clearly not happy with the changes we had been forced to make. Fortunately, corporate guests are more inclined to seek constructive solutions. They would defer their reservations to a later date and allow us to keep the deposit. Of course, we were very lenient in applying the cancellation policy."

Hectic

"Despite everything, it was a hectic year. This was partly due to the announcement that annual subscriptions were to increase in price from 2021. This attracted many negative reactions, especially from residents from neighbouring municipalities who had long enjoyed a 25% discount. A letter was sent out informing cardholders that this discount would no longer apply. We would sometimes spend twenty minutes on the phone trying to explain the reasons to disgruntled customers. And this went on for months. If I had to name a positive aspect of the last year it would be that we often managed to explain the Park's situation so convincingly that the caller did not cancel their subscription. That's called customer retention. But I can't wait for the day that we are once again busy taking dozens of reservations and planning events."

Ontvangst terras Park
Paviljoen / Reception on Park
Paviljoen garden terrace

‘In de keuken kun je bezig blijven’

Lode Bakker is fulltime medewerker Horeca in het Park Paviljoen van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Tijdens de eerste lockdown zit hij als eerste medewerker bediening thuis, in afwachting van wat komen gaat. Later werkt hij mee met de collega's van Bedrijfsvoering. Uiteindelijk breekt alsnog een mooie zomerperiode aan.

“In de drie maanden dat het restaurant en het terras open waren, hebben we er alles uitgehaald – natuurlijk rekening houdend met alle overheidsrichtlijnen. Dat vind ik een knappe teamprestatie. We hebben keihard gewerkt en de ruimte die we hier hebben, hebben we optimaal benut. Het terras werd bijvoorbeeld afgezet met paaltjes. Zo hadden we zelf controle over waar bezoekers gingen zitten en konden we op tijd de tafels schoonmaken. Ik merkte soms wel dat bezoekers geïrriteerd raakten als we (verplicht) vroegen of ze gezondheidsklachten hadden. Of omdat ze hun naam en email moesten opschrijven.”

Wildpakketten

“Tijdens de eerste sluiting verkochten we gevulde

‘In the kitchen you can always keep yourself busy’

Lode Bakker is a full-time catering assistant in the Park Pavilion. During the first lockdown, he was the first in the team to be sent home to await further developments. He was later invited to join colleagues in the Operations department. Thus began a very different but enjoyable summer period.

“In the three months that the restaurant and terrace were open, we did as much as we could to operate normally within the confines of the government restrictions. It was an excellent team achievement. We worked really hard and made best possible use of the space at our disposal. The terrace was cordoned off so we could control where the guests sat and could clean tables promptly when they left. I noticed that some guests seemed annoyed to be asked whether they had any health complaints and to write down their names and email addresses, but those were the rules.”

Lode Bakker

Fulltime medewerker Horeca &
Winkel van Het Nationale Park De
Hoge Veluwe / Full-time Catering
assistant & Shop of De Hoge
Veluwe National Park

picknicktassen en koffie en soep to go. Vanaf de tweede lockdown kwamen daar wildpakketten bij: kant- en klare gerechten met zuurkoolstampot, jus en scharrelvlees uit het Park – rookworst, wildstoof of hertenbiefstuk. Met instructies om thuis zelf klaar te maken. Als de coronacrisis helemaal voorbij is, zullen we die zeker in de Parkwinkel blijven verkopen. Ik heb in de keuken meegeholpen en de wildpakketten voorbereid, de mise-en-place. Dat is erg goed bevallen. In de keuken kun je tenminste bezig blijven, er is altijd iets te doen. Ook als het rustiger is.”

Afscheid

“Net als andere horecacollega’s heb ik ook andere werkzaamheden uitgevoerd. De ‘groene mannen’ meehelpen bij het onderhouden van het terrein. Of Witte Fietsen tellen, moesten we bijvoorbeeld uit honderden fietsen inventariseren hoeveel er van een bepaalde jaargang waren. Aan het eind van het jaar hebben we helaas ook afscheid genomen van vier collega’s die de pensioengerechtigde leeftijd al hadden bereikt. Een medewerker bediening, een afwasser, iemand die meehielp met het uitruimen van alle horecaleveringen en een toilet dame. We zullen ze zeker missen als het drukker wordt.”

Game dinners

“During the first lockdown we sold packed lunches, coffee and soup ‘to go’. When the second lockdown was announced, we added ‘game dinners’ – hampers containing a selection of meat, stews, sausages and side dishes, all derived from the Park, with instructions so that customers could prepare their own game dinner at home. We intend to offer these hampers even when the corona crisis is over. I helped out in the kitchen, putting together the hampers – the mise-en-place. I really enjoyed that. In the kitchen you can always keep yourself busy, even when business is quiet.”

Farewell

“Like other catering staff, I also took on other activities. I helped the ‘green men’ with site maintenance. I also helped with the inventory of loan bikes, identifying the older machines to be taken out of service. Sadly, at the end of the year we had to say goodbye to four colleagues who had reached retirement age: one waiter, one dishwasher, someone who helped sort and store incoming deliveries, and the lady who looked after the toilets. We shall certainly miss them when it starts to get busy again.”

‘Iedereen is zich er meer van bewust: ICT speelt een cruciale rol’

Arno Besseling is nog geen halfjaar verantwoordelijk voor het ‘ICT-landschap’ in Het Nationale Park De Hoge Veluwe, als de coronacrisis zijn intrede doet. Midden in het proces om alle ICT-systemen up to date en efficiënter te maken, verandert tijdelijk zijn focus. “Moesten we opeens een handleiding maken over videovergaderen. En laptops aanschaffen voor thuiswerkers.”

“Na een evaluatie van de ICT-voorzieningen in 2019 was me duidelijk: dit is een doodlopende weg. Met de huidige ICT-oplossing is het Park niet klaar voor de toekomst, zeker als je rekening wilt houden met moderne bezoekersfaciliteiten zoals scannen met een smartphone. Maar van de ene op de andere dag werd het op gang houden van de dagelijkse operatie het belangrijkste. Het kennisniveau en gebruik van ICT verschilt enorm onder Parkmedewerkers en vrijwilligers. We hebben

‘Everyone is now very aware that ICT plays a crucial role’

Arno Besseling had been responsible for the ‘ICT landscape’ of De Hoge Veluwe National Park for less than six months when the corona crisis struck. Midway through the process of updating and optimizing the ICT systems, he was forced to shift focus. “We were suddenly required to produce an instruction book for video-conferencing and purchase laptops so that people could work from home.”

“The 2019 evaluation of the ICT facilities revealed a clear need for change. The Park was not ready for the future, especially if it wished to introduce modern visitor facilities such as QR scanning with a smartphone. But suddenly the most important aspect of my work became ensuring that the day-to-day operations continued uninterrupted. The level of ICT knowledge and ability varies enormously among Park staff and volunteers. We therefore tried to keep the

Arno Besseling

Hoofd ICT van Het Nationale
Park De Hoge Veluwe / Head ICT
of De Hoge Veluwe National Park

daarom bijvoorbeeld de instructies voor het gebruik van Teams bewust heel basic gehouden. En mensen soms ook persoonlijk geholpen.”

Voordeel

“Vanuit ICT-oogpunt zitten er ook ‘plezierige’ kanten aan de crisis. Omdat het Museonder dicht moest, konden we daar technische zaken uitvoeren die je normaal gesproken niet kunt doen. Zoals het hele netwerk loskoppelen en op een efficiëntere manier aansluiten. Of twintig oude KPN-verbindingen – waaronder telefoon- en internetlijnen – op het Park uit faseren. Een ander groot voordeel: dankzij corona is iedereen in het Park zich er meer van bewust dat ICT een cruciale rol speelt binnen de bedrijfsvoering. Er vinden nog te veel processen op papier plaats. Het gevolg? Archiefkasten vol documenten waar je niet bij kunt als je thuiswerkt.”

“Dankzij corona is iedereen in het Park zich er meer van bewust dat ICT een cruciale rol speelt binnen de bedrijfsvoering.”

instructions for using Teams as simple as possible. Where necessary, we provided individual assistance.”

Advantages

“From an ICT perspective, the crisis has had some welcome side-effects. Because Museonder had to close, we were able to undertake some technical work which would have been impossible under normal circumstances, such as dismantling the entire network and reconnecting it in a much more efficient configuration. We could also phase out twenty old telephone and internet connections in other parts of the Park. Another significant advantage has been that everyone in the Park is now far more aware of the crucial role that ICT plays in the day-to-day operations. There are still too many processes which rely on paper. That means filing cabinets full of documents that cannot be accessed when you’re working from home.”

Digitization

“Digitization increases the efficiency and productivity of processes, especially if you take advantage of all possibilities. The degree of computer automation within the Park continues to grow, from tills to camera systems, from computer networks to financial and geolocation systems. This calls for simplification and standardization rather than an inefficient mish-mash of ICT systems. For example, if the cash system of the catering outlets cannot process tickets for a guided tour, we simply do not sell that type of ticket at that location. At the Park entrances, staff use a ticketing

Automatisering

“Digitalisering zorgt voor efficiëntere en productievere processen, zeker als je gebruikmaakt van alle mogelijkheden. Het niveau van automatisering in het Park gaat nu omhoog. Van kassa- tot camerasystemen, van computernetwerken tot financiële en geografische systemen. Dat betekent vereenvoudiging en standaardisatie en geen inefficiënte vermenging van ICT-systemen. Een voorbeeld: als het kassasysteem van de horeca niet standaard voorziet in de verkoop van kaartjes voor een rondleiding, dan verkopen we die kaartjes op het betreffende horecapunt ook niet. Bij de ingangen van het Park – waar medewerkers werken met een ticketingsysteem en geen horecasysteem – verkopen ze ook geen ijsjes of diner. Kortom, gebruik de systemen waarvoor ze zijn gebouwd.”

system and not a catering system, so they will not be selling ice creams or dinner. In short, use the systems for their intended purpose.”

“Another significant advantage has been that everyone in the Park is now far more aware of the crucial role that ICT plays in the day-to-day operations.”

Natuurcamping bij ingang
Hoenderloo / Nature-friendly
campsite at the Hoenderloo
entrance

De cijfers over 2020 / Facts and figures 2020

Exploitatierekening (in duizenden euro's) / Profit and Loss Account (in thousands of euros)

	2020 Werkelijk / Actual	2019 Werkelijk / Actual
Baten / Income		
Entreegelden / Entrance fees	5.461	6.119
Horeca / Catering	1.341	1.457
Faciliteiten / Facilities	456	544
Huren en pachten / Rents and leases	267	254
Vergoeding KMM / Contribution KMM	247	240
Diverse baten / Miscellaneous income	1.097	1.288
	<hr/> 8.869	<hr/> 9.902
Lasten / Expenses		
Personeelskosten / Employee expenses	4.342	4.988
Diverse directe kosten / Miscellaneous direct expenses	1.964	2.883
Algemene kosten / General expenses	542	588
Geldmiddelen / Financial resources	228	203
Afschrijvingen / Depreciations	1.538	1.391
	<hr/> 8.614	<hr/> 10.053
Exploitatieresultaat / Operating result	255	-151
Bijzondere baten en lasten / Extraordinary income and expenses	713	645
	<hr/> 968	<hr/> 494
Resultaat / Result		

Balans per 31 december (in euro's) (voor bestemming van het resultaat) / **Balance sheet as at 31 December (in euros)** (Before profit appropriation)

	2020	2019
Activa / Assets		
Vaste activa / Fixed assets		
Materiële vaste activa / Tangible fixed assets	21.986.276	22.119.240
Vlottende activa / Current assets		
Voorraden / Inventories	285.576	368.403
Vorderingen op korte termijn / Short-term receivables	512.415	746.091
Geldmiddelen / Financial resources	2.578.461	1.334.515
	3.376.452	2.449.009
Totaal activa / Total assets	25.362.728	24.568.249
Passiva / Liabilities		
Eigen vermogen / Equity Capital		
Algemene reserve / General reserve	10.068.544	10.082.197
Bestemmingsreserve / Special purpose reserve	691.807	0
Onverdeeld resultaat / Unappropriated result	1.233.076	691.807
Reserve herwaardering / Revaluation reserve	2.863.290	2.173.305
	14.856.717	12.947.309
Voorzieningen / Provisions	41.000	292.480
Langlopende schulden / Long-term liabilities	7.654.209	8.107.723
Korte termijn verplichtingen en Overlopende passiva / Short-term liabilities and accrued liabilities	2.810.802	3.220.737
Totaal passiva / Total liabilities	25.362.728	24.568.249

Het exploitatieresultaat bedraagt € 255.000. Na mutatie van de bijzondere baten en lasten ad € 713.000 is het eindresultaat € 968.000 positief. Er is door Ernst & Young Accountants LLP een goedkeurende verklaring van de onafhankelijke accountant afgegeven.

Ten opzichte van 2019 is het exploitatieresultaat toegenomen met € 406.000, van € 151.000 negatief tot € 255.000 positief.

The operating results amounts to €255,000. After processing of extraordinary income and expenditure of €713,000 the final result is €968,000 positive. The financial statements have been issued with an unqualified opinion by the independent auditor, Ernst & Young Accountants LLP.

The operating result showed a year-on-year increase of €406,000, from €151,000 negative in 2019 to €255,000 positive in 2020.

Deze toename is met name ontstaan door: / This increase is primarily attributable to:	(in euro's / in euros)
• een toename van huren en pachten door indexatie / increase in rents and leases further to indexation	13.000
• een toename voor de vergoeding Kröller-Müller Museum door indexatie / increase in contribution of Kröller-Müller Museum further to indexation	7.000
• een afname van de personeelskosten door NOW vergoeding / decrease in employee expenses further to government subsidy (NOW)	646.000
• een afname van de diverse directe kosten door bezuinigingen / decrease in miscellaneous expenses	919.000
• een afname van de algemene kosten door bezuinigingen / decrease in the general expenses	46.000
• minder entreegelden door minder bezoekers / decrease in entrance fee revenue (fewer visitors)	-658.000
• minder opbrengsten horeca door minder bezoekers / decrease in catering revenue (fewer visitors)	-116.000
• minder opbrengsten faciliteiten door minder bezoekers / decrease in facilities revenue (fewer visitors)	-88.000
• afname van de diverse baten door minder opbrengst voor natuurbeer, huurfietsen, Jachthuis Sint Hubertus, bezoekersmanagement, Urnen Gedenk Park en overige diverse baten en een hogere opbrengst voor natuurbeheersubsidie / decrease in miscellaneous income from nature management, rental bikes, Jachthuis Sint Hubertus, visitor management, Urnen Gedenk Park and other income, offset by higher nature management subsidy	-191.000
• een toename van de rente- en bankkosten / increase in interest charges and bank costs	-25.000
• een toename van de afschrijvingen door gedane investeringen / increase in depreciations and amortization due to investments made	-147.000
Totaal / Total	406.000

Bezoekersaantallen

Het Nationale Park De Hoge Veluwe werd in 2020 bezocht door 498.238 betalende bezoekers. Een daling ten opzichte van 2019, toen 629.439 mensen het Park bezochten. Voor het jaar 2020 was het aantal bezoekers begroot op 600.000. Voor 2019 was dit 590.000. Het Kröller-Müller Museum telde in 2020 149.756 betalende bezoekers. In 2019 was dit 322.539

Er werden in 2020 19.044 Beschermerskaarten (jaarkaarten) voor het Park verkocht, 374 meer dan in 2019 (18.670). Het Bezoekerscentrum werd door 114.606 mensen bezocht (2019 295.332). Hiervan liepen er 62.832 (2019 154.054) door naar het Museonder. Jachthuis Sint Hubertus werd 5.858 keer bezocht. In 2019 was dit 25.812. Op de natuurcamping van De Hoge Veluwe werd 12.306 keer overnacht. In 2019 was dit 17.498.

Visitor numbers

In 2020, De Hoge Veluwe National Park received 498,238 paying visitors. This represents a decrease compared to the 2019 figure of 629,439. The projected visitor total for 2020 was 600,000, compared to 590,000 for 2019. In 2020, the Kröller-Müller Museum received 149,756 paying visitors, compared to 322,539 in 2019.

In 2020, 19,044 annual entrance passes ('Beschermerskaarten') were sold, 374 more than in 2019 (18,670). The Visitor Centre received 114,606 visitors in 2020 (2019: 295,332) of whom 62,832 continued to Museonder (2019: 154,054). Jachthuis Sint Hubertus received 5,858 visitors in 2020 (2019: 25,812). There were 12,306 overnight stays on De Hoge Veluwe nature-friendly campsite, compared to 17,498 in 2019.

Uitstrooien steenmeel als beheermaatregel tegen de negatieve effecten van stikstofdepositie / Spreading of rock flour to combat the negative effects of nitrogen deposition

Bijlagen / Appendices

Management Team 2020 / Management Team 2020

S.E. baron van Voorst tot Voorst
directeur/bestuurder / Managing Director

H. Beukhof
*hoofd Stafdiensten/adjunct-directeur / Head of Support Services/
Assistant Director*

ing. J.R.K. Leidekker
hoofd Bedrijfsvoering / Head of Operations

mevrouw M.M. Kokke MBA
*hoofd Bezoekersmanagement tot 1 juni 2020 / Head of Visitor
Management (until 30 May 2020)*

Monique van Iddekinge
*hoofd Bezoekersmanagement vanaf 1 juni 2020 / Head of Visitor
Management (from 1 June 2020)*

W. Teune
hoofd Horeca & Winkel / Head of Catering & Retail

Raad van Toezicht 2020 / Supervisory Board 2020

mr. G.J. de Graaf
voorzitter / Chairman

mevrouw drs. A.M. Fentener van Vlissingen
vicevoorzitter / Vice-Chairman

drs. P. van Oord
mr. H.Th.E.M. Rottinghuis

prof. dr. ir. Th. Spek
generaal bd. / *Gen. (Retd.)* P.J.M. van Uhm
Mevrouw G. Verburg

Raad van Advies 2020 / Advisory Board 2020

ir. C.M. Jaski
voorzitter / Chairman

drs. J.C.G.M. Berends MPA
*commissaris van de Koning in Gelderland / King's Commissioner for
the Province of Gelderland*

drs. F.J. van Bruggen
hoofddirecteur ANWB / Managing Director of ANWB

drs. G.J. Buitendijk
*Secretaris-generaal Ministerie van Algemene Zaken vanaf 1 juli 2020 /
Secretary-General, Ministry of General Affairs (from 1 July 2020)*

drs. J.C. Goet
*Secretaris-generaal Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit / Secretary-General, Ministry of Agriculture, Nature
and Food Quality*

drs. O.O. Gorter
*voorzitter Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters / Chair,
Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters*

drs. A.P.J.M. van Hooff
directeur Koninklijke Burgers' Zoo / Director, Royal Burgers' Zoo

drs. P.H.A.M. Huijts
Secretaris-generaal Ministerie van Algemene Zaken tot 1 juli 2020 / Secretary-General, Ministry of General Affairs (until 30 June 2020)

prof. dr. M.J.J.A.A. Korthals
emeritus hoogleraar Toegepaste Filosofie / Professor Emeritus of Applied Philosophy

mr. C.H. Krijger
voorzitter Vereniging Vrijwilligers van De Hoge Veluwe / Chairman, Association of Volunteers of De Hoge Veluwe

drs. W.J. Kuijken
voormalig Deltacommissaris / former Delta Programme Commissioner

A. Marcouch
burgemeester gemeente Arnhem / Mayor of Arnhem

Z.H. Prins Floris van Oranje-Nassau
lid Raad van Beheer Kroondomein Het Loo / Member of the Board of Management, Crown Domain Het Loo

mr. S.A. Reinink
directeur Het Koninklijk Concertgebouw NV / Director, Royal Concertgebouw NV

R.C. Robbertsen
voorzitter Federatie Particulier Grondbezit / vChairman, Federatie Particulier Grondbezit

ir. S. Thijsen
directeur Staatsbosbeheer / Director, Staatsbosbeheer

mr. L.J. Verhulst
burgemeester gemeente Ede / Mayor of Ede

mr. H.E.M. Vrolijk
jurist / lawyer

Adviescommissie Natuurbeheer 2020 / Nature Conservation Advisory Committee 2020

prof. dr. Y.B. Kuiper
voorzitter en emeritus hoogleraar Historische antropologie, RU Groningen / Chairman and Professor Emeritus of Historical Anthropology at Groningen University

dr. ir. J. Bokdam
coördinator Florawerkgroep † / Coordinator, Flora Working Group †

S. Klingen
bosdeskundige adviesbureau Klingen Bomen / Klingen Bomen forestry consultants

dr. ir. J. den Ouden
ass. prof. OW bosecologie en bosbeheer, WUR / Associate Professor, Forest Ecology and Management, Wageningen University

prof. dr. ir. W.H. van der Putten
hoofd afdeling Terrestrische Ecologie Nederlands Instituut voor Ecologie en hoogleraar Functionele Biodiversiteit, WUR / Head of the Terrestrial Ecology Department, Netherlands Institute of Ecology, and Professor of Functional Biodiversity, Wageningen University

prof. dr. J.H.J. Schaminee
*hoogleraar afdeling Natuurbeheer en plantenecologie, WUR /
Professor, Nature Management and Plant Ecology, Wageningen
University*

N. Visser
coördinator Florawerkgroep / Coordinator, Flora working group

Mevrouw N. de Vries
coördinator Faunawerkgroep / Coordinator, Fauna working group

prof. dr. ir. M.F. Wallis de Vries
*professor ecologie en conservatie insecten, WUR, voorzitter
Vlinderstichting / Professor of Ecology and Insect Conservation,
University of Wageningen, Chairman of Butterfly Foundation*

Adviescommissie Recreatie 2020 / Recreation Advisory Committee 2020

Mevrouw A.M. Heemskerk-Teijema
directeur Delta Amsterdam / Director, Delta Amsterdam

J. Mol
*Chief Operations Officer Landal GreenParks / Chief Operations Officer,
Landal GreenParks*

M.C.B. Schonenberg
directeur Beurs van Berlage / Director, Beurs van Berlage

H. Verheijden
directeur Verheijden concepten / Director, Verheijden concepten

Hoge Veluwe Fonds 2020 / Hoge Veluwe Fund 2020

F.H. Schreve
voorzitter / Chairman

mr. G.J. de Graaf

mr. K.J. de Heus

drs. J.H. van Heyningen Nanninga

mevrouw drs. D.C. de Kluis

mr. M.M. van 't Noordende

Mevrouw mr. M. Oudeman

S.E. baron van Voorst tot Voorst

Park Paviljoen, geopend op
21 juni 2019 / Park Paviljoen
opened on June 21 2019

Namens Het Nationale Park De Hoge Veluwe hartelijk dank voor uw bijdrage in 2020 / De Hoge Veluwe National Park wishes to thank the following for their ongoing support in 2020:

Sint Hubertus Kring / Sint Hubertus Kring

Melfund Group B.V.
Remeha B.V.

De Zwarte Berg Kring / De Zwarte Berg Kring

Eneco Warmteproductie Utrecht B.V.
Fugro N.V.
Koninklijke De Heus B.V.
PON Holdings
Rabobank

De Pampel Kring / De Pampel Kring

Droomparken
T.S. Health Products B.V.
Van Gelder Aannemingsmaatschappij B.V.
Presikhaaf Schoolmeubelen

Edelhert Kring / Edelhert Kring

Antea Group B.V.

Canon Nederland N.V.
Drukkerij Dijkgraaf Rijdsdorp B.V.
Eurovite Nederland B.V.
Graniet Import Benelux B.V.
H&S Group B.V.
Hoogwegt Group B.V.
Husqvarna Nederland B.V.
Koninklijke Auping B.V.
Nexus Infra B.V.
TenneT TSO B.V.
Vink Holding B.V.
Wyzonol Bouwverven B.V.

Moeflon Kring / Moeflon Kring

Bettink Regeltechniek B.V.
Coop Holding B.V.
Lowa Benelux B.V.
Mastermate B.V.
Rotsbouw B.V.

Witte Fietsen Kring / Witte Fietsen Kring

Aannemingsbedrijf M.G. Wolfswinkel B.V.
 Auto Pouw B.V.
 Bos- Natuur- en Landschapsbeheer Johan Rap
 Bouwbedrijf Kreeft B.V.
 Hesselink Koffie B.V.
 Installatietechniek Hafkamp B.V.
 Lievendaal V.O.F.
 Mulder-Hop Schilders B.V.
 Nieuwenhuis Beeld en Geluid B.V.
 OINMOON B.V.
 Parkhotel De Bosrand
 Slagerij Ter Weele B.V.
 Stern Partyservice en catering
 Ten Have Metaalwerken B.V.
 Van Iwaarden Artwork B.V.
 Van Harten B.V.
 Van de Pol Reclame
 Warmtestore B.V.

Fondsen / Funding agencies

G.Ph. Verhagen-Stichting
 SBNL Natuurfonds
 Stichting Elise Mathilde Fonds
 Stichting dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds
 Stichting Volkskracht
 Van Cappellen Stichting

Particulieren / Individuals

In 2020 hebben we 75 nieuwe particuliere Vrienden (donateurs) in de categorie brons, zilver en goud mogen begroeten met hiernaast 122 nieuwe periodieke schenkers. / In 2020 we were able to welcome 75 new 'Friends' (donors) in the Bronze, Silver and Gold categories, as well as 122 new regular contributors.

Colofon / Editor's note

Uitgave / Published by: Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe; www.hogeveluwe.nl
pers@hogeveluwe.nl, Apeldoornseweg 250, 7351 TA Hoenderloo

Tekst / Text: Jerome Jacquot, Haarlem, www.jacquot.nl

Fotografie / Photographs: Jurjen Drenth, Robbert Maas, Robert Modderkolk, Rob Versteeg, Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Vormgeving / Design: More CC, Zwolle; www.morecc.nl

Drukwerk / Printing company: Drukkerij Dijkgraaf-Rijsdorp B.V., Apeldoorn; www.dijkgraaf.nl

stichting het nationale park
de Hoge veLUwe